

ลักษณะหรือวิธีการใช้อำนาจของนักการเมืองต่อการเสนอข่าวของ อ.ส.ม.ท.

จากทฤษฎีการผลิตของ Karl Marx ที่ว่า "ในสังคมการผลิตสินค้าที่ถือเอาระบบกรรมสิทธิ์ส่วนตัวเป็นพื้นฐาน...ผู้ผลิตสินค้าแต่ละคนต่างก็ดำเนินการผลิตตามผลประโยชน์ส่วนตัวเหมือนคนตาบอด"

ทฤษฎีนี้นำมาประยุกต์ใช้กับสื่อมวลชนของรัฐบาล ซึ่งรวมถึง อ.ส.ม.ท. เนื่องจาก อ.ส.ม.ท. เป็นกรรมสิทธิ์ของรัฐบาล รัฐบาลจึงเปรียบเหมือนผู้ผลิตสินค้าที่ดำเนินการผลิตสินค้า ซึ่งในที่นี้ "สินค้า" ย่อมหมายถึงผลที่ได้จากการดำเนินงานของ อ.ส.ม.ท. ตามผลประโยชน์ของรัฐบาล ด้วยการออกกฎหมายให้อำนาจนักการเมืองฝ่ายรัฐบาล (รัฐมนตรีผู้ได้รับมอบหมายจากนายกรัฐมนตรีให้ควบคุมดูแล อ.ส.ม.ท.) ดำเนินการผลิต โดยพระราชกฤษฎีกาจัดตั้ง อ.ส.ม.ท. พ.ศ. 2520

สำหรับความหมายของ "สินค้าตามผลประโยชน์ของรัฐบาล" นั้น สามารถอธิบายได้ด้วยทฤษฎีการครอบงำ (Hegemony) ของ Antonio Gramsci ที่กล่าวว่า "...ชนชั้นปกครองก็ยังสามารถอาศัยการครอบงำเพื่อสร้างความเป็นผู้นำทางการเมือง... ด้วยการเอาชนะใจชนชั้นที่ถูกปกครอง ให้อยอมรับในความคิดและอุดมการณ์ของชนชั้นปกครอง... สื่อสารมวลชนจัดเป็นกลไกสำคัญ" นั่นคือ รัฐบาลใช้ อ.ส.ม.ท. เป็นกลไกสำคัญเพื่อสร้างความเป็นผู้นำทางการเมือง

การทำให้ชนชั้นที่ถูกปกครองยอมรับรัฐบาล สามารถทำได้ดังทฤษฎีบทบาทหน้าที่ของสื่อมวลชนในการสร้างสถานภาพ ที่กล่าวว่า "สื่อมวลชนสามารถให้สถานภาพแก่บุคคล สื่อมวลชนให้ชื่อเสียงและเพิ่มอำนาจแก่บุคคล โดยการยอมรับสถานภาพของบุคคล... แสดงให้เห็นว่าพฤติกรรมและความเห็นของบุคคลที่ถูกคัดเลือกนั้นมีความสำคัญมากพอที่ประชาชนควรให้ความสนใจ"

นอกจากนี้ ยังสามารถอธิบายได้จากทฤษฎีสื่อมวลชนแนวมาร์กซิส ที่กล่าวว่า "สื่อมวลชนจึงทำหน้าที่ทำให้โลกทัศน์ที่สอดคล้องกับผลประโยชน์ของชนชั้นผู้ปกครอง" ทฤษฎีสังคมนิยม ที่กล่าวว่า "เนื้อหาสาระของสื่อมวลชนจึงจำเป็นต้องสนองต่อผู้ที่ครองอำนาจทางการเมืองและทางเศรษฐกิจ" และทฤษฎีเชิงเศรษฐศาสตร์การเมืองและทฤษฎีเชิงวิพากษ์ ที่กล่าวว่า "ชนชั้นปกครองจำเป็นต้องเข้าควบคุมปัจจัยด้านการสื่อสาร ซึ่งเป็นเครื่องมือสำคัญในการหล่อหลอมจิตสำนึกและอุดมการณ์ของชนชั้นอื่น ๆ ในสังคม ทั้งนี้เพื่อเป้าหมายในการครอบงำชนชั้นอื่น ๆ ให้อยอมรับระบบโครงสร้างสังคมที่เป็นอยู่"

จากความต้องการใช้ อ.ส.ม.ท. ตามผลประโยชน์ของรัฐบาลดังกล่าว นักการเมืองจึงใช้อำนาจต่อการเสนอข่าวของ อ.ส.ม.ท. ซึ่งอำนาจนี้มีที่มาและมีลักษณะหรือวิธีการ เพื่อให้บรรลุผลตามความต้องการ

ที่มาของอำนาจนักการเมืองต่อ อ.ส.ม.ท.

นักการเมืองมีอำนาจต่อการดำเนินงานของ อ.ส.ม.ท. โดยมีที่มาของอำนาจ 2 ทางคือ อำนาจโดยกฎหมาย และอำนาจที่เกิดขึ้นเองจากความยินยอมหรือมาใจของพนักงาน อ.ส.ม.ท.

อำนาจโดยกฎหมาย จากพระราชกฤษฎีกาจัดตั้ง อ.ส.ม.ท. พ.ศ. 2520 แสดงให้เห็นถึงการมีอำนาจอย่างกว้างขวางของรัฐบาลในการบริหารงานและการปฏิบัติงานทั้งหมดของอ.ส.ม.ท. ดังนี้

มาตรา 11 รัฐมนตรีมีอำนาจหน้าที่กำกับโดยทั่วไปซึ่งกิจการของ อ.ส.ม.ท. และเพื่อประโยชน์ในการนี้ รัฐมนตรีมีอำนาจเรียกประธานกรรมการ กรรมการ ผู้อำนวยการ พนักงานหรือลูกจ้างมาชี้แจงข้อเท็จจริง แสดงความคิดเห็น ให้ทำรายงาน ยื่น สิ่งให้กระทำหรือยับยั้งการกระทำใด ๆ เพื่อให้เป็นไปตามนโยบาย

ของรัฐบาล หรือมติคณะรัฐมนตรี ตลอดจนมีอำนาจที่จะสั่งสอบสวนข้อเท็จจริงที่
เกี่ยวกับการดำเนินกิจการได้

มาตรา 13 ให้มีคณะกรรมการบริหารกิจการของ อ.ส.ม.ท. คณะหนึ่ง
ประกอบด้วยรัฐมนตรีซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นประธานกรรมการ และกรรมการอื่น
ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งอีกไม่น้อยกว่าห้าคนและไม่เกินเก้าคน และให้ผู้อำนวยการ
เป็นกรรมการและเลขานุการ

มาตรา 16 นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ กรรมการซึ่งคณะรัฐมนตรี
แต่งตั้งพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

(3) คณะรัฐมนตรีให้ออก

มาตรา 17 ประธานกรรมการและกรรมการ ย่อมได้รับประโยชน์ตอบแทน
ตามที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

มาตรา 20 ให้คณะกรรมการแต่งตั้งผู้อำนวยการ และกำหนดอัตราเงินเดือน
ของผู้อำนวยการ ด้วยความเห็นชอบของรัฐมนตรี

มาตรา 22 ผู้อำนวยการพ้นจากตำแหน่ง เมื่อ

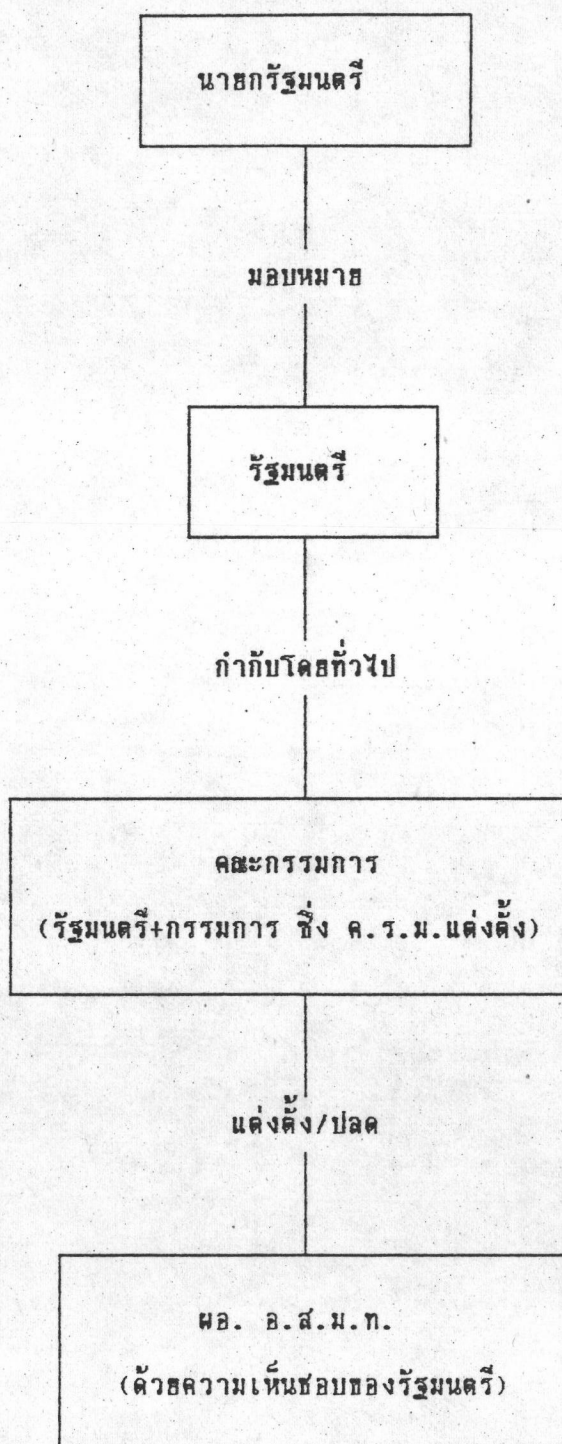
(4) คณะกรรมการให้ออกด้วยความเห็นชอบของรัฐมนตรี

มาตรา 29 ประธานกรรมการ กรรมการ ผู้อำนวยการ พนักงานและ
ลูกจ้าง อาจได้รับเงินบำเหน็จหรือเงินรางวัลตามระเบียบที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

จากพระราชกฤษฎีกาจัดตั้ง อ.ส.ม.ท. ฉบับนี้ สามารถเขียนผังการบริหาร
อ.ส.ม.ท. ได้ดังนี้

ผังเปรียบเทียบอำนาจของนักการเมืองตามกฎหมาย

พระราชกฤษฎีกา ฉบับที่ ๑

หากพิจารณาพระราชกฤษฎีกาจัดตั้ง อ.ส.ม.ท. ฉบับนี้ จะเห็นได้ว่า รัฐบาลมีอำนาจทั้งในการบริหารงานและการปฏิบัติงานของ อ.ส.ม.ท. ทั้งหมดอย่างเป็นระบบ เป็นขั้นเป็นตอน โดยเริ่มจากนายกรัฐมนตรีมอบหมายให้รองนายกรัฐมนตรี หรือรัฐมนตรี มีอำนาจหน้าที่กำกับโดยทั่วไป ซึ่งสามารถใช้อำนาจถึงพนักงานและลูกจ้าง ตั้งมาตรา 11 และเป็นประธานกรรมการบริหารกิจการของ อ.ส.ม.ท. ตั้งมาตรา 13

ในขณะที่เดียวกัน รัฐบาลหรือคณะรัฐมนตรีเป็นผู้มีอำนาจเต็มในการแต่งตั้ง ใครก็ได้เป็นกรรมการ เนื่องจากในพระราชกฤษฎีกาไม่ระบุข้อกำหนดไว้ตามมาตรา 13 และมีอำนาจปลดกรรมการ ตามมาตรา 16 (3) ซึ่งคณะกรรมการที่อยู่ภายใต้อำนาจ การแต่งตั้งและการปลดออกของคณะรัฐมนตรีนี้ มีอำนาจอย่างกว้างขวางในการควบคุม การบริหารและการปฏิบัติงานของ อ.ส.ม.ท. ตามมาตรา 19 รวมถึงการแต่งตั้งและ ปลดผู้อำนวยการภายใต้อำนาจของรัฐมนตรี ตั้งมาตรา 20 และมาตรา 22 (4)

จากนั้นผู้อำนวยการจึงมีอำนาจหน้าที่ในการบริหารงานของ อ.ส.ม.ท. โดยต้องรับผิดชอบต่อคณะกรรมการ ตามมาตรา 23 และมาตรา 25

นอกจากอำนาจในการควบคุมการบริหารงานและการปฏิบัติงานของ อ.ส.ม.ท. แล้ว คณะรัฐมนตรียังมีอำนาจในการให้ผลประโยชน์ต่อทุกคนใน อ.ส.ม.ท. ด้วย ตั้งมาตรา 17 และมาตรา 29

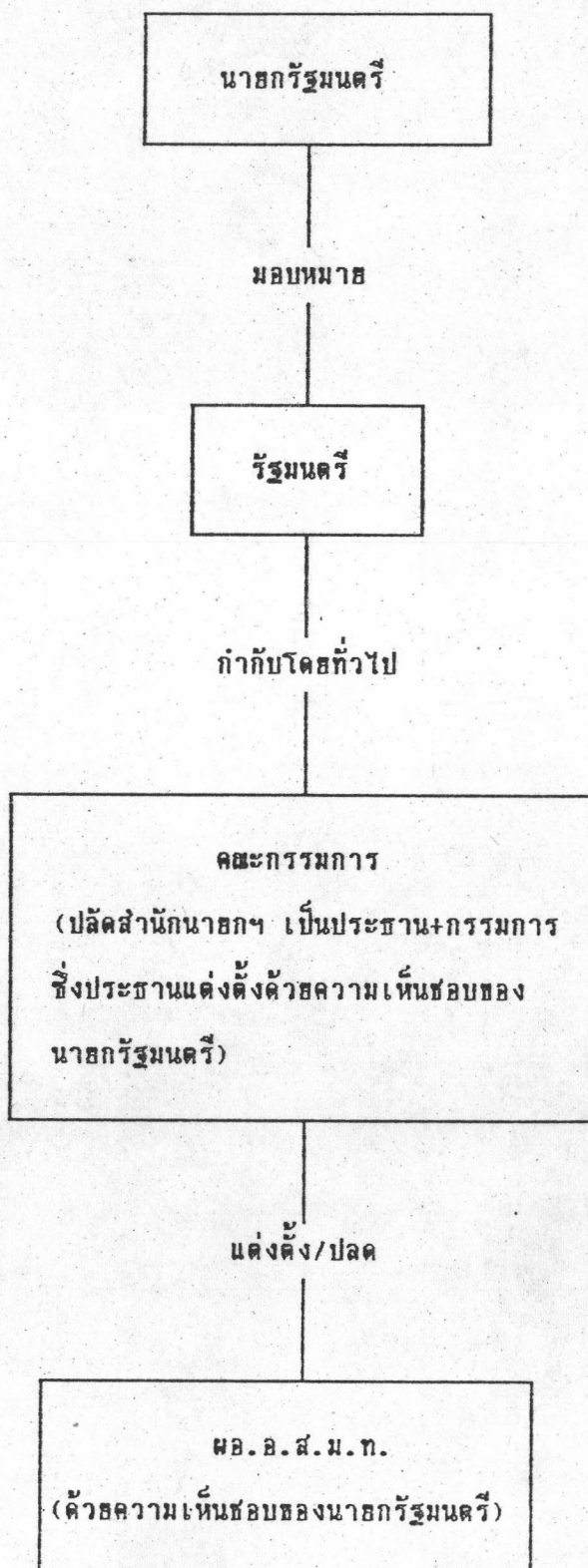
ภายหลังการยึดอำนาจการปกครองโดยคณะรักษาความสงบเรียบร้อย แห่งชาติ (รสช.) เมื่อ 23 กุมภาพันธ์ 2534 ได้มีประกาศ รสช. ฉบับที่ 40 แก่ไข พระราชกฤษฎีกาจัดตั้ง อ.ส.ม.ท. ฉบับที่ 1 มีสาระสำคัญให้ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี เป็นประธานกรรมการ อ.ส.ม.ท. และมีอำนาจในการแต่งตั้งกรรมการดังนี้

มาตรา 13 ให้มีคณะกรรมการบริหารกิจการของ อ.ส.ม.ท. คณะหนึ่ง ประกอบด้วยปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี เป็นประธานกรรมการ ผู้แทนกระทรวงการคลัง และผู้แทนกรมอัยการ เป็นกรรมการ และกรรมการอื่น ซึ่งประธานกรรมการแต่งตั้ง

ด้วยความเห็นชอบของนายกรัฐมนตรี อีกไม่น้อยกว่าสามคนและไม่เกินเจ็ดคน และให้
ผู้อำนวยการเป็นกรรมการและเลขานุการ

จากประกาศ รสช. ฉบับนี้ สามารถเขียนผังการบริหาร อ.ส.ม.ท.
ได้ดังนี้

ประกาศ รสช. ฉบับที่ ๕๐

หากพิจารณาประกาศ รสช. ฉบับที่ 40 นี้จะเห็นว่า รัฐบาลหรือนักการเมืองไม่มีอำนาจในการบริหารงานและดำเนินงานของ อ.ส.ม.ท. เนื่องจากปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีเป็นประธานกรรมการ และถึงแม้จะมีกรรมการโดยตำแหน่งเพียง 2 คน คือผู้แทนกระทรวงการคลังและผู้แทนกรมอัยการ แต่กรรมการอื่นนั้นก็ให้มาจากการแต่งตั้งโดยประธานกรรมการ ซึ่งสาเหตุที่ประกาศ รสช. กำหนดไว้เช่นนี้ อาจเนื่องมาจากความขัดแย้งระหว่างทหารกับนักการเมืองฝ่ายรัฐบาลในช่วงก่อนที่ทหารโดย รสช. จะยึดอำนาจ เพราะในช่วงที่เกิดความขัดแย้งนั้น ฝ่ายรัฐบาลได้ใช้ อ.ส.ม.ท. เสนอข่าวตอบโต้ทหารอยู่เสมอ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความขัดแย้งกรณีรถโมบาย ยูนิค (สถานีวิทยุเคลื่อนที่) ของ อ.ส.ม.ท. ซึ่งออกปฏิบัติการตามคำสั่งของ ร.ต.อ.เฉลิม อยู่บำรุง รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรีในขณะนั้นและได้ถูกทหารยึดไป ซึ่งต่อมาภายหลังจาก ร.ต.อ.เฉลิม อยู่บำรุง กลับจากการลี้ภัยการเมืองที่ประเทศเดนมาร์คและสมัครรับเลือกตั้ง 13 กันยายน 2535 ร.ต.อ.เฉลิม อยู่บำรุง กล่าวยอมรับในการหาเสียงหลายครั้งว่า กรณีรถโมบาย ยูนิค นั้นเป็นความพยายามของตนในการต่อต้านการปฏิวัติ ดังนั้น ประกาศ รสช. ฉบับนี้ จึงอาจมองได้ว่าฝ่ายทหารเห็นว่านักการเมืองสามารถใช้ประโยชน์จาก อ.ส.ม.ท. ได้อย่างมากมายก่อให้เกิดปัญหาต่อฝ่ายทหาร จึงออกกฎหมายเพื่อตัดอำนาจของนักการเมืองออกจาก อ.ส.ม.ท.

หลังจาก รสช. แต่งตั้ง นายอานันท์ ปันยารชุน เป็นนายกรัฐมนตรี และมีคณะรัฐมนตรี (รัฐบาลอานันท์ 1) บริหารประเทศแล้ว คณะรัฐมนตรีได้ตราพระราชกฤษฎีกาจัดตั้ง อ.ส.ม.ท. ฉบับที่ 2 เมื่อ 2 มีนาคม 2535 และภายหลังเหตุการณ์รุนแรงในการเรียกร้องประชาธิปไตยโดยประชาชนระหว่าง 17 ถึง 21 พฤษภาคม 2535 (พฤษภาทมิฬ) คณะรัฐมนตรีที่นำโดย นายอานันท์ ปันยารชุน (รัฐบาลอานันท์ 2) ได้ตราพระราชกฤษฎีกาจัดตั้ง อ.ส.ม.ท. ฉบับที่ 3 เมื่อ 15 กันยายน 2535 ซึ่งพระราชกฤษฎีกาทั้ง 2 ฉบับนี้รัฐบาลมีอำนาจในการควบคุมการดำเนินงานของ อ.ส.ม.ท. ได้น้อยกว่าพระราชกฤษฎีกาฉบับที่ 1 โดยอำนาจส่วนใหญ่เป็นของคณะกรรมการ อ.ส.ม.ท. ดังจะเห็นได้จากมาตราสำคัญ ๆ ของพระราชกฤษฎีกาฉบับที่ 2 ดังนี้

มาตรา 13 ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่งเรียกว่า "คณะกรรมการองค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทย" ประกอบด้วย ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี เป็นประธาน กรรมการ ปลัดทบวงมหาวิทยาลัย เลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติ เลขาธิการคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ อธิบดีกรมบัญชีกลาง และอธิบดีกรมประชาสัมพันธ์ เป็นกรรมการโดยตำแหน่ง และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งนายกรัฐมนตรีแต่งตั้งอีกไม่เกิน เจ็ดคน

ให้ผู้ว่าราชการเป็นกรรมการและเลขานุการ

ให้บุคคลซึ่งเป็นกรรมการโดยตำแหน่งตามวรรคหนึ่ง เสนอรายชื่อบุคคล ผู้มีความรู้และความชำนาญอันจะยังประโยชน์ให้เกิดแก่กิจการของ อ.ส.ม.ท. เพื่อให้ นายกรัฐมนตรีแต่งตั้งเป็นกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ และในรายชื่อที่เสนอนี้ต้องมีผู้ ดำรงตำแหน่งคณบดีหรือเทียบเท่าของคณะหรือสาขาวิชาในวิทยาศาสตร์ วารสารศาสตร์ สื่อสารมวลชน หรือการประชาสัมพันธ์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐหรือเอกชนด้วย อย่างน้อยสองคน

มาตรา 16 นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

(2) นายกรัฐมนตรีให้ออก

มาตรา 20 ให้คณะกรรมการพิจารณาบุคคลซึ่งเหมาะสม มีคุณสมบัติ และไม่มีลักษณะต้องห้ามสำหรับการเป็นพนักงานรัฐวิสาหกิจ มีคุณสมบัติตามมาตรา 21 และมีความรู้และความชำนาญอันจะยังประโยชน์ให้เกิดแก่กิจการของ อ.ส.ม.ท. เพื่อทาสัญญาจ้างเป็นผู้ว่าราชการ

การดำรงตำแหน่ง การพ้นจากตำแหน่ง และการกำหนดเงื่อนไขอื่น ในการทดลองปฏิบัติงาน หรือการทำงานในหน้าที่ผู้ว่าราชการ ให้เป็นไปตามแบบ สัญญาจ้างที่คณะกรรมการกำหนด โดยให้มีอายุการจ้างคราวละสี่ปี และเมื่อครบกำหนด อายุสัญญาจ้าง คณะกรรมการจะต่ออายุสัญญาจ้างอีกก็ได้

ในการว่าจ้างผู้ว่าราชการ ให้ประธานคณะกรรมการเป็นผู้ลงนาม ในสัญญาจ้างในนามของ อ.ส.ม.ท.

ให้ผู้อำนวยความสะดวกได้รับเงินค่าจ้าง ค่าตอบแทน และเงินอื่น ๆ ตามที่
คณะกรรมการกำหนด

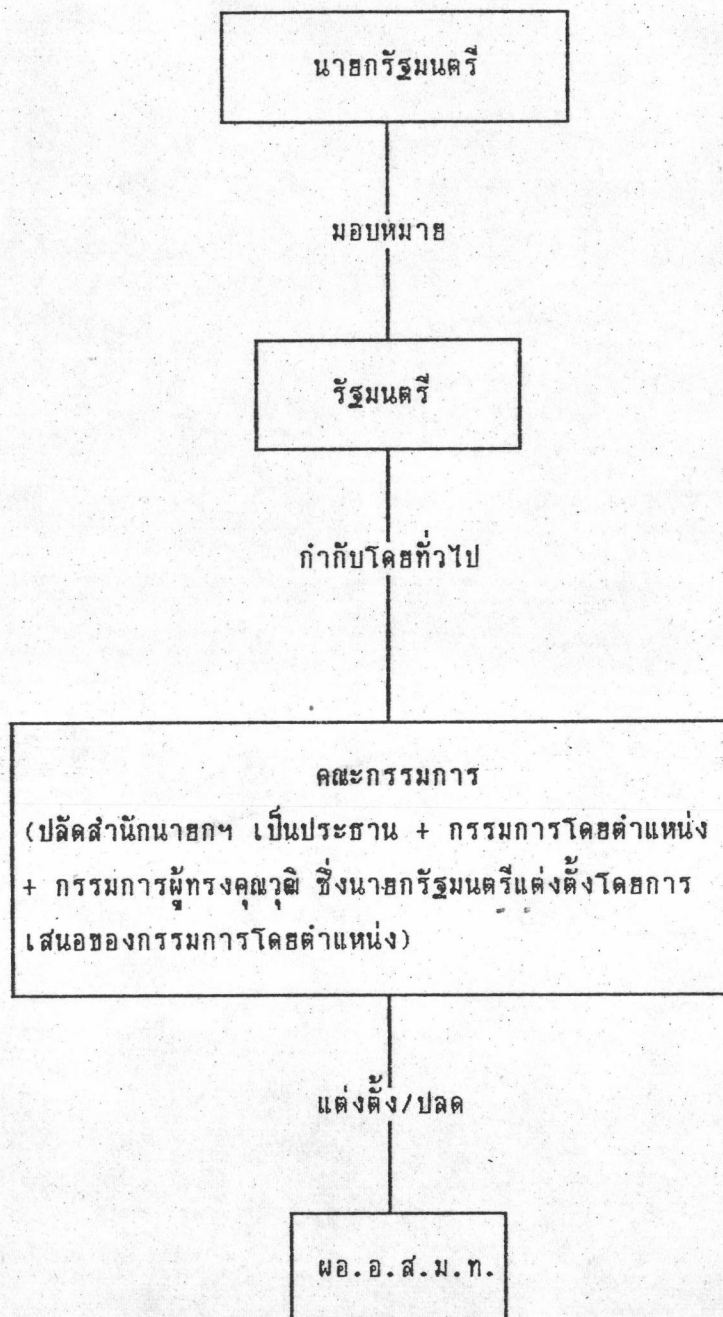
มาตรา 22 ผู้อำนวยความสะดวกพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

(3) คณะกรรมการมีมติให้เลิกสัญญาจ้าง

ทั้งนี้สามารถเขียนผังการบริหารงาน อ.ส.ม.ท. ตามพระราชกฤษฎีกา
จัดตั้ง อ.ส.ม.ท. ฉบับที่ 2 ได้ดังนี้

พระราชกฤษฎีกา ฉบับที่ ๒

* หมายเหตุ

นายกรัฐมนตรีมีอำนาจปลดกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ แต่ถูกแก้ไขใน
พระราชกฤษฎีกา ฉบับที่ ๓ นายกรัฐมนตรีปลดกรรมการผู้ทรง
คุณวุฒิได้ต่อเมื่อกรรมการโดยตำแหน่งจำนวนเกินกึ่งหนึ่ง
เสนอให้ปลด

ส่วนพระราชกฤษฎีกาจัดตั้ง อ.ส.ม.ท. ฉบับที่ 3 วันที่ 15 กันยายน 2535 เป็นการแก้ไขมาตรา 16(2) ของพระราชกฤษฎีกาจัดตั้ง อ.ส.ม.ท. ฉบับที่ 2 ดังนี้

มาตรา 16 นอกจากการพ้นตำแหน่งตามวาระ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ พ้นจากตำแหน่งเมื่อ

(2) นายกรัฐมนตรีให้ออก โดยข้อเสนอแนะของกรรมการโดยตำแหน่ง เกินกึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการโดยตำแหน่งทั้งหมด

เมื่อพิจารณาพระราชกฤษฎีกาจัดตั้ง อ.ส.ม.ท. ฉบับที่ 2 และฉบับที่ 3 จะเห็นได้ว่าคณะรัฐมนตรีนำโดย นายอานันท์ ปันยารชุน นายกรัฐมนตรีทั้ง 2 สมัย มีเจตนาที่จะป้องกันไม่ให้เกิดการเมืองมีอำนาจต่อการดำเนินกิจการของ อ.ส.ม.ท. ด้วยการกำหนดให้ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีเป็นประธานกรรมการ มีกรรมการโดยตำแหน่งทางราชการ 5 คน และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งนายกรัฐมนตรีแต่งตั้งอีกไม่เกิน 7 คน ดังมาตรา 13 วรรค 1 แต่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งนายกรัฐมนตรีแต่งตั้งนั้น พระราชกฤษฎีกาก็ไม่ได้ให้อำนาจแก่นายกรัฐมนตรีในการแต่งตั้งด้วยตนเอง เพราะกำหนดให้กรรมการโดยตำแหน่ง เป็นผู้เสนอรายชื่อให้นายกรัฐมนตรีแต่งตั้ง ตามมาตรา 13 วรรค 3 นอกจากนี้ นายกรัฐมนตรียังไม่มีอำนาจปลดกรรมการด้วย เพราะกรรมการโดยตำแหน่งนั้น ไม่มีใครมีอำนาจแต่งตั้งหรือปลดได้ นอกจากจะปลดออกจากตำแหน่งทางราชการเสียก่อน ส่วนกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจะถูกปลดก็ต่อเมื่อ กรรมการโดยตำแหน่งเป็นผู้เสนอต่อนายกรัฐมนตรีตามมาตรา 16 (2) ของพระราชกฤษฎีกาจัดตั้ง อ.ส.ม.ท. ฉบับที่ 3 นับเป็นการยกถึงเจตนาของรัฐบาลที่นำโดย นายอานันท์ ปันยารชุน ว่าต้องการตัดอำนาจของนายกรัฐมนตรีด้วยการให้อำนาจทั้งหมดเป็นของคณะกรรมการ อ.ส.ม.ท. โดยเฉพาะ

สำหรับผู้อำนวยการ อ.ส.ม.ท. นั้น พระราชกฤษฎีกาฉบับนี้กำหนดให้เป็นอำนาจของคณะกรรมการ ในการพิจารณาจ้าง ตลอดจนพิจารณาจ้าง และการเลิกสัญญาจ้าง ตามมาตรา 20 และมาตรา 22 (3)

อย่างไรก็ตาม พระราชกฤษฎีกาฉบับนี้ยังคงอำนาจของรัฐมนตรีในการควบคุมการดำเนินงานของ อ.ส.ม.ท. ให้สามารถสั่งให้กระทำหรือยับยั้งการกระทำใด ๆ เพื่อให้เป็นไปตามนโยบายของรัฐบาล หรือมติคณะรัฐมนตรี ดังมาตรา 11 ซึ่งยังคงไว้ในพระราชกฤษฎีกา ฉบับที่ 1 เนื่องจากฉบับที่ 2 และ 3 ไม่มีการแก้ไข

อำนาจของนิกการเมืองที่ยังคงไว้ดังกล่าวนี้ยังไม่เพียงพอต่อความต้องการ ดังนั้น ภายหลังจากเลือกตั้งเมื่อ 13 กันยายน 2535 และมีรัฐบาลจากการเลือกตั้งแล้ว มีข่าวว่ารัฐบาลจะแก้ไขพระราชกฤษฎีกาเพื่อให้การเมืองมีอำนาจควบคุม อ.ส.ม.ท. ได้มากขึ้นอีก ซึ่งข่าวนี้มีท่าทีว่าจะเป็นเรื่องจริงหลังจากคณะกรรมการ อ.ส.ม.ท. มีมติปลดผู้อำนวยการ เมื่อ 8 กุมภาพันธ์ 2536 โดยบุคคลสำคัญในคณะรัฐบาลที่นำโดย นายชวน หลีกภัย นายกรัฐมนตรี กล่าวถึงการไม่ค่อมมีอำนาจของรัฐบาลต่อ อ.ส.ม.ท. ดังนี้

นายเทอดพงษ์ ไชยนันทน์ รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี ซึ่งกำกับงานของ อ.ส.ม.ท. ให้สัมภาษณ์ก่อนเข้าประชุมคณะรัฐมนตรีเมื่อ 9 กุมภาพันธ์ 2536 ว่า "...คณะกรรมการ อ.ส.ม.ท. เป็นผู้ที่มีอำนาจตามกฎหมายในการดำเนินการต่าง ๆ เพราะตามพระราชกฤษฎีกาจัดตั้ง อ.ส.ม.ท. รัฐมนตรีค่อนข้างไม่มีอำนาจ...ส่วนจะมีการแก้ไขกฎหมายให้รัฐมนตรีมีอำนาจสั่งการในการบริหารเหมือนเดิมหรือไม่ รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี กล่าว่า จริง ๆ ก็มีการพิจารณาเรื่องนี้เหมือนกัน แต่ยังไม่เรียบร้อย..." (ข่าวจากหนังสือข่าวสำนักข่าวไทย รอบบ่าย 9 กุมภาพันธ์ 2536)

นายบัญญัติ บรรทัดฐาน รองนายกรัฐมนตรี ให้สัมภาษณ์เมื่อ 9 กุมภาพันธ์ 2536 ว่า "...ต้องยอมรับว่าพระราชกฤษฎีกาจัดตั้ง อ.ส.ม.ท. ที่แก้ไขกันครั้งสุดท้ายกำหนดโครงสร้างการบริหาร สายการบังคับบัญชา โดยให้อำนาจส่วนใหญ่อยู่ที่คณะกรรมการ เบ็ดเสร็จ ซึ่งก็มีเสียงเรียกร้องอยากให้แก้ไข คิดว่าต้องมีการแก้ไขกันบ้าง..." (ข่าวจากหนังสือข่าวสำนักข่าวไทย รอบบ่าย 9 กุมภาพันธ์ 2536)

นายชวน หลีกภัย นายกรัฐมนตรี ให้สัมภาษณ์เมื่อ 9 กุมภาพันธ์ 2536 ว่า "...ได้มอบหมายให้ นายบัญญัติ บรรทัดฐาน รองนายกรัฐมนตรี และนายเทอดพงษ์ ไชยนันทน์ รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี ซึ่งมีหน้าที่กำกับดูแล อ.ส.ม.ท. ไปพิจารณาว่าควรปรับปรุงรูปแบบและอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ อ.ส.ม.ท. หรือไม่ การพิจารณาปรับปรุงเพื่อหาจุดที่เหมาะสมให้เกิดผลดี และไม่ให้การเมืองเข้าไปยุ่งเกี่ยวมากเกินไป ขณะเดียวกัน ในด้านนโยบายก็ต้องให้รัฐบาลสามารถควบคุมได้..." (ข่าวจากหนังสือข่าวสำนักข่าวไทย รอบคอบ 9 กุมภาพันธ์ 2536)

ถึงแม้จากการเปรียบเทียบพระราชกฤษฎีกาจัดตั้ง อ.ส.ม.ท. ฉบับที่ 1 พ.ศ. 2520 ซึ่งเป็นช่วงของการวิจัยนี้ กับพระราชกฤษฎีกาจัดตั้ง อ.ส.ม.ท. ฉบับที่ 2 และ 3 พ.ศ. 2535 แสดงให้เห็นว่าพระราชกฤษฎีกาจัดตั้ง อ.ส.ม.ท. ฉบับที่ 1 ให้อำนาจนิกการเมืองในการควบคุมการดำเนินงานของ อ.ส.ม.ท. อย่างกว้างขวางดังกล่าวแล้ว แต่ในการใช้อำนาจของนิกการเมืองแต่ละยุคสมัยก็ไม่เท่าเทียมกัน บางรัฐบาลใช้อำนาจน้อย บางรัฐบาลใช้อำนาจที่มีอยู่อย่างเต็มที่ ทั้งนี้อาจพิจารณาได้จากการแต่งตั้งคณะกรรมการ อ.ส.ม.ท. แต่ละชุดซึ่งพระราชกฤษฎีกาให้อำนาจคณะกรรมการแต่งตั้งใครก็ได้ไม่น้อยกว่าห้าคนและไม่เกินเก้าคน ดังนี้

คณะกรรมการ อ.ส.ม.ท. มีนาคม 2520 - พฤศจิกายน 2520

1. รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี (นายสุจิตต์ ศิริวรรณ)	ประธาน
2. ผู้แทนกรมประชาสัมพันธ์ (นายกำจัด กีพานิช)	กรรมการ
3. ผู้แทนสำนักงานงบประมาณ (นางวิไล จ่วงพานิช)	"
4. ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (นายมีชัย ฤชุพันธุ์)	"
5. ผู้แทนกรมไปรษณีย์ฯ (นายศรีภูมิ สุขเนตร)	"
6. ผู้แทนองค์การโทรศัพท์ฯ (นายบุญชู เพ็ชรพานิช)	"
7. พันโท วัฒนา สรรพานิช	"
8. นายจีระพงษ์ สิวายะวิโรจน์	"
9. นายเกริกไกร จีระแพทย์	"

10. ผู้อำนวยการ อ.ส.ม.ท. (นายประมูท สุตตะบุตร) กรรมการและเลขานุการ

คณะกรรมการ อ.ส.ม.ท. พฤศจิกายน 2520 - มิถุนายน 2522

1. รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี (พล.ท.บุญเรือน บัวจรรุญ) ประธาน
2. ผู้แทนสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี (พล.ต.ประกอบ จารุมณี) กรรมการ
เกษียณ 30 กันยายน 2521 แต่งตั้ง นายปรีชา โกศลพันธุ์ แทนเมื่อ 1 ตุลาคม 2521
3. ผู้แทนกรมประชาสัมพันธ์ (นายจางง กุมลาลัยวิสัย) "
- นายกาจิต กีพานิช ลาออกตั้งแต่ 16 กุมภาพันธ์ 2521
4. ผู้แทนสำนักงานงบประมาณ (นางวิไล จ้วงพานิช) "
5. ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (นายมีชัย ฤชุพันธุ์) "
6. ผู้แทนกรมไปรษณีย์ฯ (นายศรีภูมิ สุขเนตร) "
7. ผู้แทนองค์การโทรศัพท์ฯ (นายบุญชู เพ็ชรพานิช) "
8. นายจีระพงษ์ ลิวายะวิโรจน์ "
9. นายเกริกไกร จีระแพทย์ "

10. ผู้อำนวยการ อ.ส.ม.ท. (นายประมูท สุตตะบุตร) กรรมการและเลขานุการ
หมายเหตุ 1. พล.ต.ประกอบ จารุมณี เกษียณอายุ กันยายน 2521 นายปรีชา โกศลพันธุ์
ดำรงตำแหน่งแทน
2. เปลี่ยนผู้แทนกรมไปรษณีย์ฯ จาก นายศรีภูมิ สุขเนตร เป็น พล.ต.ต.สุชาติ
เฟือกสกนธ์ และแต่งตั้ง นายศรีภูมิ สุขเนตร เป็นกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
เมื่อ มีนาคม 2522 ทำให้คณะกรรมการมีจำนวน 11 คน

คณะกรรมการ อ.ส.ม.ท. สิงหาคม 2522 - กุมภาพันธ์ 2523

1. รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี (พล.ท.เฉลิมชัย จารุวิสูตร) ประธาน
2. ผู้แทนสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี (นายปรีชา โกศลพันธุ์) กรรมการ
3. ผู้แทนกรมประชาสัมพันธ์ (นายจางง กุมลาลัยวิสัย) "
4. ผู้แทนสำนักงานงบประมาณ (นางวิไล จ้วงพานิช) "
5. ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (นายมีชัย ฤชุพันธุ์) "
6. ผู้แทนกรมไปรษณีย์ฯ (พล.ต.ต.สุชาติ เฟือกสกนธ์) "

7. ผู้แทนองค์การโทรศัพท์ฯ (พล.ต.ม.ร.ว.สุตพันธ์ ทวีวงศ์) กรรมการ
8. นายศรีภูมิ สุขเนตร //
9. พ.อ.อุทาร์ สนิทวงศ์ ณ อยุธยา //
10. นายพิชัย วาศนาส่ง //
11. ผู้อำนวยการ อ.ส.ม.ท. (นายประมูท สุตตะบุตร) กรรมการและเลขานุการ

คณะกรรมการ อ.ส.ม.ท. กุมภาพันธ์ 2523 - เมษายน 2523

1. รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี (พล.อ.ยศ เทพหัสดิน ณ อยุธยา) ประธาน
2. ผู้แทนสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี (นายปรีชา โกศลพันธุ์) กรรมการ
3. ผู้แทนกรมประชาสัมพันธ์ (นายจางง กุมลย์วิสัย) //
4. ผู้แทนสำนักงบประมาณ (นางวิไล จีวงพานิช) //
5. ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (นายมีชัย ฤชุพันธุ์) //
6. ผู้แทนกรมไปรษณีย์ฯ (พล.ต.ต.สุชาติ เผือกสกนธ์) //
7. ผู้แทนองค์การโทรศัพท์ฯ (พล.ต.ม.ร.ว.สุตพันธ์ ทวีวงศ์) //
8. นายศรีภูมิ สุขเนตร //
9. พ.อ.อุทาร์ สนิทวงศ์ ณ อยุธยา //
10. นายพิชัย วาศนาส่ง //
11. ผู้อำนวยการ อ.ส.ม.ท. (นายประมูท สุตตะบุตร) กรรมการและเลขานุการ

คณะกรรมการ อ.ส.ม.ท. พฤษภาคม 2523 - มีนาคม 2524

1. รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี (นายสมศักดิ์ ชูโต) ประธาน
2. ผู้แทนสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี (นายปรีชา โกศลพันธุ์) กรรมการ
นายปรีชา โกศลพันธุ์ เกษียณอายุ 30 กันยายน 2523 นายชูชาติ ประมูลผล แทน
3. ผู้แทนสำนักงบประมาณ (นางวิไล จีวงพานิช) //
4. ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (นายมีชัย ฤชุพันธุ์) //
5. พล.ต.ต.สุชาติ เผือกสกนธ์ //
6. นายศรีภูมิ สุขเนตร //
7. นายพิชัย วาศนาส่ง //

8. นายบุญเสริม วีสกุล	กรรมการ
9. นายประทีป สนธิสุวรรณ	
10. นายบุญเลิศ ศุภคิลก	
11. ผู้อำนวยการ อ.ส.ม.ท. (นายประมูท สุตะบุตร) กรรมการและเลขานุการ	
- หมายเหตุ ผู้แทนหน่วยราชการ 3 หน่วย แต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิ 6 คน

คณะกรรมการ อ.ส.ม.ท. มีนาคม 2524 - พฤษภาคม 2526

1. รองนายกรัฐมนตรี (พล.อ.ประจวบ สุนทรากร)	ประธาน
2. ผู้แทนสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี (นายชูชาติ ประมูลผล) กรรมการ	
3. ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (นายมีชัย ฤชุพันธุ์)	
4. ผู้แทนสำนักงานงบประมาณ (นางวิไล จ้วงพานิช)	
5. พล.ต.ต.สุชาติ เผือกสกนธ์	
6. นายศรีภูมิ สุขเนตร	
7. นายพิชัย วาศนาสง	
8. นายบุญเสริม วีสกุล	
9. นายประทีป สนธิสุวรรณ	
10. นายบุญเลิศ ศุภคิลก	
11. ผู้อำนวยการ อ.ส.ม.ท. (นายประมูท สุตะบุตร) กรรมการและเลขานุการ	
- หมายเหตุ มีการเปลี่ยนแปลงกรรมการเมื่อ พฤษภาคม 2525 โดยเพิ่มจำนวนกรรมการ โดยตำแหน่งจาก 3 คนเป็น 6 คน พร้อมทั้งเปลี่ยนกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิเป็นดังนี้

1. รองนายกรัฐมนตรี (พล.อ.ประจวบ สุนทรากร)	ประธาน
2. ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี (นายชูชาติ ประมูลผล)	กรรมการ
3. ปลัดกระทรวงคมนาคม หรือผู้แทน (น.อ.ดร.ขจิต บัวจิตติ รน.)	
4. ผู้แทนสำนักงานงบประมาณ (ม.ร.ว.จันทรมศิริโชค จันทรทัต)	
5. อธิบดีกรมประชาสัมพันธ์ (นายคณัย ศรียาภัย)	
6. อธิบดีกรมไพบรุษย์ฯ (พล.ต.ต.สุชาติ เผือกสกนธ์)	
7. โฆษกประจำสำนักนายกรัฐมนตรี (นายไตรรงค์ สุวรรณคีรี)	
8. นายมีชัย ฤชุพันธุ์	

9. พล.ต.กนก ชูณหะวัณ	กรรมการ
10. นายบุญเสริม วีสุกุล	
11. ผู้อำนวยการ อ.ส.ม.ท. (นายประมุท สุตะบุตร)	กรรมการและเลขานุการ

คณะกรรมการ อ.ส.ม.ท. พฤษภาคม 2526 - พฤษภาคม 2527

1. รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี (ร.ต.ท.ชาญ มนูญธรรม)	ประธาน
2. ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี (นายชูชาติ ประมูลผล)	กรรมการ
3. ปลัดกระทรวงคมนาคม หรือผู้แทน (น.อ.ดร.ขจิต บัวจิตติ รน.)	
4. ผู้แทนสำนักงบประมาณ (นายเมตตา พุ่มชูศรี)	
5. อธิบดีกรมประชาสัมพันธ์ (นายदनัย ศรียาภัย)	
6. อธิบดีกรมไปรษณีย์ฯ (พล.ต.ต.สุชาติ เพ็อกสกันธ์)	
7. พล.ต.กนก ชูณหะวัณ	
8. นายบุญเสริม วีสุกุล	
9. ผู้อำนวยการ อ.ส.ม.ท. (นายประมุท สุตะบุตร)	กรรมการและเลขานุการ

คณะกรรมการ อ.ส.ม.ท. พฤษภาคม 2527 - พฤษภาคม 2529

1. รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี (ร.ต.ท.ชาญ มนูญธรรม)	ประธาน
2. ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี (นายชูชาติ ประมูลผล)	กรรมการ
3. ผู้อำนวยการสำนักงบประมาณ หรือผู้แทน (นายเมตตา พุ่มชูศรี)	
4. อธิบดีกรมประชาสัมพันธ์ (นายदनัย ศรียาภัย)	
5. อธิบดีกรมไปรษณีย์ฯ (นายมหิตล จันทรางกูร)	
6. ผู้ว่าการการสื่อสารฯ (นายเชาว์ ทองมา)	
7. พล.ต.ประทีป ชัยพาณิชย์	
8. พล.ต.ท.บันเทิง กัมปนาทแสนยากร	
9. นายบุญเสริม วีสุกุล	
10. นายประเสริฐ กิติศักดิ์กุล	
11. ผู้อำนวยการ อ.ส.ม.ท. (นายประมุท สุตะบุตร)	กรรมการและเลขานุการ

หมายเหตุ 1. นายเชาว์ ทองมา ผู้ว่าการการสื่อสารฯ ลาออก นายสุธร ลิ้มพิชเรีัยร
รับตำแหน่งเมื่อ 18 มิถุนายน 2528

คณะกรรมการ อ.ส.ม.ท. พฤษภาคม 2529 - มิถุนายน 2529

1. รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี (ร.ต.ท.ชาญ มนูญธรรม) ประธาน	
2. ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี (นายชูชาติ ประมูลผล)	กรรมการ
3. ผู้แทนสำนักงบประมาณ (นายเมตตา พุ่มชูศรี)	
4. อธิบดีกรมประชาสัมพันธ์ (นายจ้านง กุมาลย์วิสัย)	
5. อธิบดีกรมไปรษณีย์ฯ (นายมหิตล จันทรางกูร)	
6. ผู้แทนกระทรวงการคลัง (นายกมล จันทิมา)	
7. นายบุญเสริม วีสกุล	
8. นายประเสริฐ กิติศักดิ์กุล	
9. นายกำธร มนูญธรรม	
10. ผู้อำนวยการ อ.ส.ม.ท. (นายประมูท สุตะบุตร)	กรรมการและเลขานุการ

คณะกรรมการ อ.ส.ม.ท. มิถุนายน 2529 - กันยายน 2529

1. รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี (ร.ต.ท.ชาญ มนูญธรรม) ประธาน	
2. ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี (นายชูชาติ ประมูลผล)	กรรมการ
3. ผู้แทนสำนักงบประมาณ (นายเมตตา พุ่มชูศรี)	
4. อธิบดีกรมประชาสัมพันธ์ (นายจ้านง กุมาลย์วิสัย)	
5. อธิบดีกรมไปรษณีย์ฯ (นายมหิตล จันทรางกูร)	
6. ผู้แทนกระทรวงการคลัง (นายกมล จันทิมา)	
7. นายบุญเสริม วีสกุล	
8. นายประเสริฐ กิติศักดิ์กุล	
9. นายกำธร มนูญธรรม	
10. พ.อ.อภิชัย วารุณประภา	
11. ผู้อำนวยการ อ.ส.ม.ท. (นายประมูท สุตะบุตร)	กรรมการและเลขานุการ

คณะกรรมการ อ.ส.ม.ท. กันยายน 2529 - กรกฎาคม 2530

1. รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี (นายจิรายุ อิศรางกูร ณ อยุธยา ประธาน
 2. ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี (นายสุธี อากาศฤกษ์) กรรมการ
 3. อธิบดีกรมประชาสัมพันธ์ (นายจางง กุมาลย์วิสัย) //
 4. อธิบดีกรมไปรษณีย์ฯ (นายมหิตล จันทรางกูร) //
 5. ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (นายอักษราทร จุฬารัตน์) //
 6. ผู้แทนกระทรวงการคลัง (นายกมล จันทิมา) //
 7. นายบุญเสริม วีสกุล //
 8. พ.อ.อภิชัย วารุณประภา //
 9. นายวิพรรธน์ เรืองพิทยา //
 10. นายจุลจิตต์ บุญยกเหตุ //
 11. ผู้อำนวยการ อ.ส.ม.ท. (นายประมุท สุตะบุตร) กรรมการและเลขานุการ
- หมายเหตุ นายประมุท สุตะบุตร ถูกย้ายไปประจำสำนักนายกรัฐมนตรีและได้ลาออกไป
นายบุญเสริม วีสกุล รักษาการแทนเมื่อ ธันวาคม 2529

คณะกรรมการ อ.ส.ม.ท. กรกฎาคม 2530 - สิงหาคม 2531

1. รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี (นายอรุณ ภาณุพงศ์) ประธาน
2. ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี (นายสุธี อากาศฤกษ์) กรรมการ
3. อธิบดีกรมประชาสัมพันธ์ (นายจางง กุมาลย์วิสัย) //
4. อธิบดีกรมไปรษณีย์ฯ (นายมหิตล จันทรางกูร) //
5. ผู้แทนกระทรวงการคลัง (นายกมล จันทิมา) //
6. ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (นายอักษราทร จุฬารัตน์) //
7. นายวิพรรธน์ เรืองพิทยา //
8. พ.อ.อภิชัย วารุณประภา //
9. นายจุลจิตต์ บุญยกเหตุ //
10. รักษาการผู้อำนวยการ อ.ส.ม.ท. (นายบุญเสริม วีสกุล) กรรมการและ
เลขานุการ

- หมายเหตุ 1. นายจ้านง กุมลย์วิสัย เกษียณอายุ 30 กันยายน 2530 แต่งตั้ง นายอภิลาศ
โอสถานนท์ แทน
2. นายบุญเสริม วิสกุล ลาออกจากรักษาการผู้อำนวยการ อ.ส.ม.ท. เมื่อ
กันยายน 2530 แต่งตั้ง นายมานิต วรินทร์เวช แทน
3. แต่งตั้ง นายมนตรี เจนวิทย์การ รักษาการผู้อำนวยการ อ.ส.ม.ท. แทน
นายมานิต วรินทร์เวช ซึ่งขอกลับไปทำหน้าที่เดิมในตำแหน่งรองอธิบดีกรม
ประชาสัมพันธ์ เมื่อ กุมภาพันธ์ 2531

คณะกรรมการ อ.ส.ม.ท. สิงหาคม 2531 - พฤศจิกายน 2533

1. รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี (ร.ต.อ.เฉลิม อยู่บำรุง) ประธาน	
2. ผู้แทนกระทรวงการคลัง (นายกมล จันทิมา)	กรรมการ
3. พ.อ.อภิรัช วารุณประภา	
4. ร.ต.ต.เกรียงศักดิ์ โลหะชาละ	
5. นายสงวน ตียะไพบูลย์สิน	
6. นายสุทธิชัย ทรรคนสฤชดี	
7. นายสุธี สุทธิสมบูรณ์	
8. นายพงษ์ศักดิ์ พยัฆวิเชียร	
9. นายไพศาล พิชมงคล	
10. พ.ท.สุรพันธ์ พุ่มแก้ว	
11. รักษาการผู้อำนวยการ อ.ส.ม.ท. (นายมนตรี เจนวิทย์การ) กรรมการและ
เลขานุการ	

- หมายเหตุ 1. นายพงษ์ศักดิ์ พยัฆวิเชียร ลาออก แต่งตั้ง พ.ต.อ.ซัจจ์ กุลติลก แทน
และนายมนตรี เจนวิทย์การ ถูกปลดออก แต่งตั้ง นายราชันย์ ฮูเซน แทน
เมื่อ ธันวาคม 2531
2. ร.ต.ต.เกรียงศักดิ์ โลหะชาละ และ นายสุทธิชัย ทรรคนสฤชดี ลาออก
แต่งตั้ง นายไกรสร พรสุธี และ พ.ต.ท.เสวก ปันสินชัย แทนเมื่อ กุมภาพันธ์
2532
3. แต่งตั้ง นายณรงค์ สัจพันโรจน์ นายเขาว์ อรรถมานะ และ พ.ต.ท.สินสมุทร
จันลอย แทน นายสุรพันธ์ พุ่มแก้ว นายไพศาล พิชมงคล และ พ.อ.อภิรัช

วารุณประภา เมื่อ กรกฎาคม 2533

คณะกรรมการ อ.ส.ม.ท. พุศจิกายน 2533 - ธันวาคม 2533 มีการเปลี่ยนแปลงเฉพาะตำแหน่งประธานกรรมการ เป็น นายสรอรรถ กลิ่นประทุม

คณะกรรมการ อ.ส.ม.ท. ธันวาคม 2533 - กุมภาพันธ์ 2534

1. รองนายกรัฐมนตรี (นายบุญเอื้อ ประเสริฐสุวรรณ)	ประธาน
2. ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี (นายอภิลาศ โอสถานนท์)	กรรมการ
3. ผู้แทนกระทรวงการคลัง (นายกมล จันทิมา)	„
4. พล.อ.อ.สมบุญ ระหงษ์	„
5. พล.อ.อ.สุเทพ เทพรักษ์	„
6. พล.ต.ท.พจน์ บุญยจินดา	„
7. นายสมศักดิ์ ชูโต	„
8. นายภูวตล ทรงประเสริฐ	„
9. นายคาร์ณ คุณะติลก	„
10. นายเผด็จ ภูริปฏิภาณ	„
11. ผู้อำนวยการ อ.ส.ม.ท. (นายประสิทธิ์ หิตะนันท์) กรรมการและเลขานุการ	

จากการพิจารณาคณะกรรมการทุกชุดในช่วงของการใช้พระราชกฤษฎีกาจัดตั้ง อ.ส.ม.ท. ฉบับที่ 1 นี้ จะเห็นว่าคณะกรรมการทุกชุดประกอบด้วยกรรมการ 2 ประเภทคือ กรรมการที่เป็นตัวแทนหน่วยราชการและรัฐวิสาหกิจที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของ อ.ส.ม.ท. และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ จึงอาจพิจารณาถึงการใช้อำนาจของรัฐบาลแต่ละสมัยได้ด้วยการดูจำนวนของกรรมการแต่ละประเภทได้ว่า ถ้ารัฐบาลใดต้องการใช้อำนาจควบคุมการดำเนินงานของ อ.ส.ม.ท. มากก็จะมีกรรมการที่เป็นตัวแทนหน่วยราชการและรัฐวิสาหกิจน้อย แต่แต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนมาก ในทางกลับกัน ถ้ารัฐบาลใดต้องการใช้อำนาจควบคุมการดำเนินงานของ อ.ส.ม.ท. น้อย ก็จะมีกรรมการที่เป็นตัวแทนหน่วยราชการและรัฐวิสาหกิจมาก แต่มีการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนน้อย ดังตารางเปรียบเทียบจำนวนกรรมการ 2 ประเภทในแต่ละสมัยของนิกการเมืองดังนี้

รัฐมนตรีที่กำกับดูแล อ.ส.ม.ท.	จำนวนกรรมการ โดยตำแหน่ง	จำนวนกรรมการ ผู้ทรงคุณวุฒิ
นายคณิศ ศรีวิกรม์	๕	๕
พล.ท.บุญเรือน บัวจรรยา ชุติวงศ์ พล.ท.เฉลิมชัย จารุวัชรินทร์	๖ ๖	๕ ๕
พล.อ.ยศ เทพหัสดิน ณ อยุธยา	๖	๕
นายสมศักดิ์ ชุติวงศ์	๓	๘
พล.อ.ประจวบ สุนทรราษฎร์	๖	๕
ร.ต.ท.ชาญ มนุชธรรม ชุติวงศ์	๕ ๕	๕ ๖
นายจิราญ อิศราษฎร์ ณ อยุธยา	๕	๖
นายอรุณ ภาณุพงศ์	๕	๕
ร.ต.อ.เฉลิม อู่บำรุง	๑	๑๐
นายสรอรรถ กลิ่นประทุม	ไม่เปลี่ยนแปลง	ไม่เปลี่ยนแปลง
นายบุญเอื้อ ประเสริฐสุวรรณ	๖	๕

การใช้อำนาจของนักรการเมืองนี้ ไม่อาจจะพิจารณาจากการแต่งตั้ง
 กรรมการประเภทใดได้แต่เพียงอย่างเดียว เพราะยังมีองค์ประกอบอื่นที่นักรการเมือง
 สามารถใช้อำนาจอีกเช่น กรรมการที่เป็นตัวแทนหน่วยราชการซึ่งมีการเปลี่ยนแปลง
 หน่วยงานในบางสมัยอาจมีความสัมพันธ์ส่วนตัวกับนักรการเมืองได้ หรือนักรการเมือง
 อาจมีความสัมพันธ์ส่วนตัวกับผู้อำนวยการ อ.ส.ม.ท. ทำให้สามารถสั่งการตรงถึง
 ผู้อำนวยการได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากการที่ลักษณะสังคมไทยให้การเคารพนับถือ
 และเกรงกลัวผู้มีอำนาจ ทำให้นักรการเมืองสามารถสั่งการตรงถึงผู้อำนวยการตลอดจน
 พนักงานและลูกจ้างของ อ.ส.ม.ท. ได้ ดังนั้น หากรัฐบาลหรือนักรการเมืองใดไม่ได้
 มีตัวบุคคลที่เตรียมไว้จะทำให้เป็นผู้อำนวยการ อ.ส.ม.ท. และผู้อำนวยการที่เป็นอยู่
 สนองตอบความต้องการได้โดยตรง ผู้อำนวยการนั้นจะอยู่ในตำแหน่งได้นาน เช่น
 กรณีของ นายประมูท สุตะบุตร ซึ่งเข้ามาดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการ อ.ส.ม.ท.
 ตั้งแต่เริ่มก่อตั้ง อ.ส.ม.ท. ในสมัยของ นายคูลิต ศิริวรรณ ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรี
 ประจำสำนักนายกรัฐมนตรีเมื่อปี 2520 ด้วยการแนะนำของ นายบรรยง คุโรวาท
 อดีตผู้อำนวยการองค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพ (ขสมก.) ซึ่งมีความสัมพันธ์ส่วนตัว
 กับนายคูลิต ศิริวรรณ และปรากฏว่า นายประมูท สุตะบุตร สามารถดำรงตำแหน่ง
 ผู้อำนวยการ อ.ส.ม.ท. ติดต่อกันจนถึงปี 2530 โดยถูกย้ายไปประจำสำนักนายกรัฐมนตรี
 ในสมัย นายจิรายุ อิศรางกูร ณ อยุธยา เป็นรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี
 และ นายประมูท สุตะบุตร ได้ลาออกไปหลังจากมีคำสั่งย้ายเพียงไม่กี่วัน ซึ่งการที่
 นายประมูท สุตะบุตร เป็นผู้อำนวยการ อ.ส.ม.ท. นานที่สุดถึง 10 ปีนี้ สิ่งสำคัญ
 ประการหนึ่งคือการสนองความต้องการของนักรการเมืองได้ทุกสมัย ดังคำกล่าวของ
 ดร.สมศักดิ์ ชูโต รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรีระหว่างเดือนเมษายน 2523
 ถึงเดือนมีนาคม 2524 ซึ่งถึงแม้ว่าก่อนหน้าที่จะดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีประจำสำนัก
 นายกรัฐมนตรีได้เคยเป็นผู้จัดรายการทางสถานีวิทยุ ททท. ของ อ.ส.ม.ท. และได้ถูก
 นายประมูท สุตะบุตร สั่งตัดรายการ ที่ว่า "...ถ้าผู้อำนวยการ อ.ส.ม.ท. ปฏิบัติตาม
 หน้าที่ที่กฎหมายกำหนดโดยไม่มีปัญหาอะไร รัฐมนตรีก็ไม่มีหน้าที่อะไร...ถ้าไม่
 ปฏิบัติตามกฎหมายจึงจะเป็นปัญหา แต่ขณะนั้นไม่มีปัญหา..."

จะเห็นได้ว่าจากพระราชกฤษฎีกาจัดตั้ง อ.ส.ม.ท. ฉบับที่ 1 ทำให้
 นักการเมือง มีอำนาจต่อการบริหารงานในทุก ๆ ด้านของ อ.ส.ม.ท. อย่างเต็มที่
 เพราะในทางปฏิบัตินั้น รัฐมนตรีในฐานะประธานคณะกรรมการ อ.ส.ม.ท.
 เป็นผู้เสนอรายชื่อคณะกรรมการ อ.ส.ม.ท. ให้คณะรัฐมนตรีเห็นชอบ เพื่อให้เป็นไปตาม
 พระราชกฤษฎีกาที่ระบุว่า "และกรรมการอื่นซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้ง" หลังจากนั้น
 คณะกรรมการจึงเปลี่ยนตัวผู้อำนวยการ อ.ส.ม.ท. แล้วแจ้งให้คณะรัฐมนตรีรับทราบ

ดังนั้นหากนักการเมืองคนใดเข้ารับหน้าที่ควบคุมดูแล อ.ส.ม.ท.
 แล้วเห็นว่าการบริหาร อ.ส.ม.ท. โดยคณะกรรมการชุดเดิมที่ยังไม่หมดวาระ
 รวมทั้งตัวผู้อำนวยการ อ.ส.ม.ท. ซึ่งเป็นกรรมการและเลขานุการ จะไม่เป็นไป
 ตามความต้องการ นักการเมืองผู้นั้นก็สามารถปรับปรุงคณะกรรมการ โดยจะ
 เปลี่ยนแปลงบางส่วนหรือทั้งหมดได้ด้วยวิธีการข้างต้น จากนั้นคณะกรรมการชุดใหม่
 จะมิตีเปลี่ยนตัวผู้อำนวยการ อ.ส.ม.ท. ด้วยความเห็นชอบของรัฐมนตรีประจำสำนัก
 นายกรัฐมนตรี ทำให้การบริหาร อ.ส.ม.ท. ทั้งหมดอยู่ภายใต้อำนาจของนักการเมือง
 นั่นคือนายกรัฐมนตรี หรือรัฐมนตรี ทั้งคณะ สามารถสั่งการหรือแจ้งความประสงค์
 มายังรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี ที่เป็นประธานคณะกรรมการ อ.ส.ม.ท.
 เพื่อดำเนินการ โดยผ่านคณะกรรมการ อ.ส.ม.ท. หรือตรงไปยังผู้อำนวยการ
 อ.ส.ม.ท. แล้วแต่กรณี ซึ่งขึ้นอยู่กับระเบียบของ อ.ส.ม.ท. ว่าเรื่องใดที่ต้อง
 เป็นมติของคณะกรรมการ และเรื่องใดเป็นอำนาจของผู้อำนวยการ อ.ส.ม.ท.
 ที่จะดำเนินการได้

ดังนั้นการใช้อำนาจตามกฎหมายของนักการเมืองต่อ อ.ส.ม.ท.
 จึงสามารถสรุปได้ว่ามี 3 ขั้นตอนคือ

1. การปรับคณะกรรมการ อ.ส.ม.ท.
2. การเปลี่ยนตัวผู้อำนวยการ
3. การสั่งการต่อพนักงาน

การปรับคณะกรรมการ อ.ส.ม.ท. นักการเมืองที่ต้องการใช้ประโยชน์จาก อ.ส.ม.ท. อย่างเต็มที่ย่อมต้องการคนที่ตนเชื่อใจ และพร้อมที่จะสนองความต้องการทุกอย่าง ในขณะที่เดียวกันก็ต้องการคนที่มีชื่อเสียงเพื่อภาพลักษณ์ที่ดีของคณะกรรมการ ดังนั้น ในการปรับคณะกรรมการนอกจากนักการเมืองจะแต่งตั้งคนของตนเข้ามาแล้ว ยังอาจจะ คงกรรมการเดิมที่มีชื่อเสียงไว้ หรืออาจจะแต่งตั้งผู้ที่มีชื่อเสียงเข้าร่วมด้วย แต่จะต้องเป็นจำนวนที่น้อยกว่า เพื่อให้มติของคณะกรรมการเป็นไปตามที่นักการเมือง ต้องการ แต่หากกรรมการที่มีชื่อเสียงเกิดความเห็นขัดแย้งกับนักการเมืองและเป็น ข้าราชการจ่ายออกไปก่อให้เกิดความเสียหายแก่นักการเมืองแล้ว นักการเมืองก็พร้อม ที่จะเปลี่ยนเอาคนของตนเข้าแทนที่

ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดเจนคือ การให้สัมภาษณ์ของ ร.ต.อ.เฉลิม อยู่บำรุง เมื่อ 7 กันยายน 2531 ว่า "...ตามปกติเมื่อมีการเปลี่ยนรัฐมนตรีประจำสำนัก นายกรัฐมนตรีที่รับผิดชอบ อ.ส.ม.ท. ก็จะมีการปรับปรุงตัวคณะกรรมการใหม่ ซึ่งตนได้เตรียมหาตัวบุคคลที่จะมาเป็นคณะกรรมการบริหาร อ.ส.ม.ท. แล้ว..." (ดูภาคผนวกหน้า 121)

อย่างไรก็ตาม ปรากฏว่าคณะกรรมการบริหาร อ.ส.ม.ท. ชุดใหม่ที่ ได้รับแต่งตั้งนี้ ส่วนใหญ่เป็นผู้ที่ไม่มีชื่อเสียงในวงงานอาชีพใด ๆ ดังนั้น ร.ต.อ.เฉลิม อยู่บำรุง จึงต้องแถลงข่าวยืนยันเมื่อ 21 กันยายน 2531 ว่า "...หากมองเผิน ๆ ก็ร้องยี้ แต่ถ้าดูให้ลึกแล้วก็จะร้องฮือ และขอให้เชื่อว่า คณะกรรมการชุดนี้สุดเนียบ..." (ดูภาคผนวกหน้า 122, 123)

นอกจากนี้ ยังปรากฏว่ากรรมการบางคนที่มีชื่อเสียงได้ยื่นใบลาออก ในภายหลัง คือ นายพงษ์ศักดิ์ พยัฆวิเชียร บรรณาธิการอำนวยการ หนังสือพิมพ์ มติชน ซึ่งลาออกเป็นคนแรกพร้อมกับคำให้สัมภาษณ์ของ ร.ต.อ.เฉลิม อยู่บำรุง เมื่อ 1 ธันวาคม 2531 ที่มีลักษณะทำให้ผู้ลาออกได้รับความเสื่อมเสียว่า "...ไม่เคยรู้จัก นายพงษ์ศักดิ์ แต่ที่แต่งตั้งเป็นกรรมการบริหาร อ.ส.ม.ท. เพราะ นายบรรณรักษ์ บุนปาน เจ้าของหนังสือพิมพ์มติชนได้โทรศัพท์มา...ภาษาชาวบ้าน เรียกว่าเด็กฝาก..." (ดูภาคผนวกหน้า 124)

จากนั้นไม่นาน ได้มีกรรมการบริหาร อ.ส.ม.ท. ลาออกอีก 2 คนคือ ร.ต.ต.เกรียงศักดิ์ โลหะชาละ ผู้อำนวยการสำนักสวัสดิการสังคม กทม. และ นายสุทธิชัย วรรณสถิตย์ ผู้อำนวยการเขตบางกอกใหญ่ ตามคำแนะนำของ พล.ต.จำลอง ศรีเมือง ผู้ว่าราชการ กทม. ในขณะนั้น ทำให้ ร.ต.อ.เฉลิม อยู่บำรุง แถลงข่าวเมื่อ 23 ธันวาคม 2531 โดยชี้ อ.ส.ม.ท. เป็นเครื่องมือโจมตี พล.ต.จำลอง ศรีเมือง เพื่อให้เสียหายในทางการเมืองในลักษณะเป็นคนที่แพ้ขวนตี พร้อมทั้งเป็นการอวดชัยชนะ และความเก่งกาจของตนเอง เพื่อสร้างสถานภาพทางการเมืองว่า "...การมาเป็นบอร์ด [กรรมการบริหาร อ.ส.ม.ท.] ไม่ได้ทำให้เกิดเกิดความเสื่อมเสีย พล.ต.จำลอง คงคิดมาก หรือหงุดหงิดจากการเลือกตั้งสมาชิกสภา กทม. ที่เขตหนองแขม เพราะปรากฏว่าท่านแพ้พรรคการเมืองเล็ก ๆ..." (ดูภาคผนวกหน้า 125,126,127)

การเปลี่ยนตัวผู้อำนวยการ หลังจากนักการเมืองได้คณะกรรมการที่อยู่ได้อานาจดังกล่าวแล้ว นักการเมืองจะเปลี่ยนตัวผู้อำนวยการโดยการหาเหตุต่าง ๆ เพื่อปลดผู้อำนวยการคนเก่า ซึ่งเหตุที่ใช้อ้างกันส่วนใหญ่คือการบริหารงานบกพร่อง ไม่ตรงตามนโยบาย หรือเพื่อความเหมาะสม จากนั้นจะแต่งตั้งคนของตนเข้าเป็นผู้อำนวยการโดยมติของคณะกรรมการ ดังกรณีของ ร.ต.อ.เฉลิม อยู่บำรุง ซึ่งหลังจากการแต่งตั้งคณะกรรมการ อ.ส.ม.ท. แล้ว คณะกรรมการฯ จึงมีมติปลด นายมนตรี เจนวิทย์การ ผู้อำนวยการ อ.ส.ม.ท. เมื่อ 27 กันยายน 2531 ด้วยเหตุผลจากคำแถลงของ ร.ต.อ.เฉลิม อยู่บำรุง ในวันเดียวกันว่า "...1. เนื่องจากความจำเป็นในการบริหารงาน 2. ความจำเป็นทางการเมือง ซึ่งจะต่อเนื่องไปถึงความมั่นคงของรัฐ ซึ่งการเลิกจ้าง นายมนตรี ครั้งนี้ขออย่าได้นึกว่าเป็นเรื่องแปลกประหลาดหรืออีกทีก็ครึกโครม... ตอนมาก็บอกว่ามาทางการเมือง แต่พอจะไปก็บอกว่านักการเมืองรังแกข้าราชการประจำ ...อำนาจนี้เป็นอำนาจที่ตนเองมีอยู่แล้วโดยมีฐานรองรับของกฎหมาย ใครมาอยู่ตำแหน่งนี้ก็มียอำนาจตามกฎหมาย" (ดูภาคผนวกหน้า 128,129)

ต่อมาคณะกรรมการ อ.ส.ม.ท. ได้มีมติเป็นเอกฉันท์ เมื่อ 24 พฤศจิกายน 2531 แต่งตั้ง นายราชันย์ ฮูเซ็น (สมาชิกพรรคมวลชน และผู้สมัครรับเลือกตั้ง ส.ส. กรุงเทพฯ แต่ไม่ได้รับเลือกตั้ง) ตามที่ ร.ต.อ.เฉลิม อยู่บำรุง เสนอ พร้อมกับคำชี้แจงต่อสื่อมวลชนในวันเดียวกันว่า "...นายราชันย์ ได้ลาออกจากพรรคมวลชนเรียบร้อยแล้ว และตนได้แจ้งเรื่องนี้ให้นายทะเบียนพรรคการเมืองได้รับทราบแล้วด้วย..." (ดูภาคผนวกหน้า 130)

ทั้งนี้ ด้วยเหตุผลตามที่ ร.ต.อ.เฉลิม อยู่บำรุง กล่าวในการให้สัมภาษณ์ไว้เมื่อ 21 พฤศจิกายน 2531 ว่า "...ตนต้องการเอาพวกของตนและคนที่ตนไว้วางใจเข้าไปดูแล...ตนจะเอาพรรคและพวกมาดูแล อ.ส.ม.ท. เพราะถ้าเอาคนอื่นมาดูแลไม่ไหว มันปั่นป่วน วูบวาบ ระวังกันไม่ไหว..." (ดูภาคผนวกหน้า 131)

สอดคล้องกับข้อมูลของ น.ส.เยาวลักษณ์ เชิญขวัญแก้ว ที่กล่าวว่า "...มองไม่เห็นว่าจะแก้ปัญหาอย่างไร เพราะรัฐมนตรีมีความต้องการอย่างนั้น และรัฐมนตรีเป็นผู้ตั้งบอร์ดและ ผอ. [ผู้อำนวยการ อ.ส.ม.ท.]..."

จากตัวอย่างนี้จะเห็นได้ว่าการบริหาร อ.ส.ม.ท. ทั้งหมดอยู่ภายใต้อำนาจของนักรการเมืองที่เป็นรัฐบาลในสมัยนั้น ซึ่งนำโดย พล.อ.ชาติชาย ชุณหะวัณ ด้วยการปฏิบัติเป็นขั้นตอนตามกฎหมาย เริ่มจากการแต่งตั้งคณะกรรมการใหม่ ซึ่งเป็นคนที่นักรการเมืองเตรียมไว้แล้ว โดยพยายามที่จะให้มีผู้มีชื่อเสียงทั้งในวงการสื่อมวลชนและข้าราชการรวมอยู่ด้วย แต่บุคคลเหล่านี้ก็ลาออกไปในเวลาไม่นาน และหลังจากมีการแต่งตั้งกรรมการใหม่เข้าแทนที่แล้ว จึงมีการเปลี่ยนตัวผู้อำนวยการพร้อมกับการประกาศว่าต้องการเอาพวกของตนเข้ามาดำรงตำแหน่ง

การสั่งการต่อพนักงาน อานาจตามกฎหมายนี้ครอบคลุมกว้างขวางไปถึงพนักงาน อ.ส.ม.ท. ทุกคน เนื่องจากรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรีที่เป็นประธานกรรมการ อ.ส.ม.ท. เป็นผู้บังคับบัญชาระดับสูงของ อ.ส.ม.ท. จึงสามารถสั่งการพนักงานซึ่งรวมถึงการสั่งให้มีการสอบสวนลงโทษพนักงานได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง

จากการที่ อ.ส.ม.ท. เป็นสื่อมวลชนของรัฐบาล การสนองนโยบายรัฐบาลถือเป็นหน้าที่หลัก ดังวัตถุประสงค์ในการจัดตั้ง อ.ส.ม.ท. ที่นายคูลิต ศิริวรรณ เปิดเผย ในบทที่ 4 การไม่สนองนโยบายของรัฐบาลจึงเป็นความผิดร้ายแรงที่ทำให้พนักงาน อ.ส.ม.ท. กลัวเกรงในอำนาจของนักการเมือง ดังกรณีของ นางดวงใจ มหารักขกะ และ น.ส.เยาวลักษณ์ เขียววิญแก้ว

นางดวงใจ มหารักขกะ กล่าวว่า "เข้ามาทำงานปี 2519 ไม่ได้เรียนทางด้านนี้ [ปริญญาตรีจากคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย] ก็ไม่ได้มีแนวคิดเกี่ยวกับสื่อมวลชนหรือเรื่องข่าวมาก่อน ถูกส่งไปประจำทำเนียบ รัฐมนตรีคูลิต [นายคูลิต ศิริวรรณ] คูม อ.ส.ม.ท. และเป็นโฆษกรัฐบาลด้วย เวลาที่แถลงข่าว เขาก็จะเป็นคนพูดน่าก่อนที่จะให้รัฐมนตรีเจ้ากระทรวงแถลง วันนั้นเราทำข่าวมาแล้ว เราก็รู้ว่าเขาเป็นรัฐมนตรีที่คูมเรา เราต้องเสนอภาพและเสียงของเขา แต่เราเห็นว่าเขาไม่ได้พูดอะไรมาก เพียงแต่บอกว่า คุณสมัคร [นายสมัคร สุนทรเวช รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย พ.ศ. 2519] จะแถลงเรื่องนั้น เราก็เลยไม่ได้ใส่ภาพและเสียงของรัฐมนตรีคูลิต เพียงแต่เขียนให้ผู้ประกาศอ่านว่า วันนี้มีการแถลงผลการประชุมคณะรัฐมนตรีเรื่องอะไร โดยใคร แล้วก็ก็เป็นภาพเป็นเสียงของคุณสมัคร พอวันรุ่งขึ้นก็กลายเป็นเรื่องใหญ่มาก ถูกตั้งกรรมการสอบถึงกับจะทำให้ปลดออก แต่ก็มีผู้ใหญ่นในรัฐบาลห้ามไว้ว่าเป็นการทำร้ายเด็กจะถูกครหา อันนี้ก็มีคนมาบอกเราทีหลังนะ เรื่องผู้ใหญ่ห้ามนี้ เราก็ไม่รู้ว่าผู้ใหญ่เป็นใคร เป็นประสบการณ์แรกที่ร้ายกาจมาก ...ต้องจำไว้ด้วยว่าใครที่เราทำข่าวด้วยไม่ได้ ก็คือคนที่พูดโจมตีรัฐบาลเป็นประจำ ถ้าทำมาหน้าหน้าจะมองว่าเราต่อต้านรัฐบาล อย่างนี้ให้ทำข่าวไม่ได้ ต้องไปทำหน้าอื่น"

น.ส.เยาวลักษณ์ เขียววิญแก้ว กล่าวว่า "...ประเด็นที่เราไม่สนองนโยบายของเขา [ร.ต.อ.เฉลิม อยู่บำรุง] อย่างเต็มที่ทำให้เราถูกย้าย..."

จะเห็นได้ว่าอำนาจตามกฎหมายนี้ นักการเมืองสามารถบังคับพนักงาน
อ.ส.ม.ท. ทุกคนให้ปฏิบัติงานตามความต้องการของรัฐบาลได้ เพราะเป็นอำนาจ
ที่สามารถให้โทษพนักงานที่ขัดป็นได้อย่างรุนแรง และด้วยความชอบธรรมตามกฎหมาย
ที่นักการเมืองเป็นผู้ตราขึ้นไว้

อำนาจที่เกิดจากความยอมรับของพนักงาน อ.ส.ม.ท. นักการเมืองนอกจาก
จะมีอำนาจโดยกฎหมายซึ่งนักการเมืองเป็นผู้เขียนขึ้นเองแล้ว นักการเมืองยังได้อำนาจ
มาจากการที่ผู้ปฏิบัติงานใน อ.ส.ม.ท. ยอมรับในอำนาจของนักการเมืองว่าเป็นอำนาจ
ที่ยิ่งใหญ่ สามารถบันดาลทุกสิ่งทุกอย่างได้ ผู้ปฏิบัติงานใน อ.ส.ม.ท. จึงรีบเข้า
ไปเสนอตัวเข้ามารับใช้นักการเมือง ทั้งนี้เป็นผลมาจากอำนาจที่นักการเมืองได้มา
โดยกฎหมายก่อน แล้วก่อให้เกิดความหวาดกลัวในหมู่ผู้ปฏิบัติงานใน อ.ส.ม.ท.
ทำให้ในบางครั้งนักการเมืองไม่จำเป็นต้องใช้อำนาจสั่งการ แต่พนักงาน อ.ส.ม.ท.
รีบชิงปฏิบัติเสียก่อนด้วยความขานาญจากประสบการณ์ว่าควรจะต้องปฏิบัติอย่างไร
จึงจะเป็นที่ถูกใจนักการเมือง เพื่อความดีความชอบและความก้าวหน้าในตำแหน่ง
หน้าที่การงาน หรือจะปฏิบัติงานอย่างไรเพื่อที่นักการเมืองจะได้ไม่เกิดความ
ขุ่นเคืองใจซึ่งจะส่งผลร้ายต่อตนเองหรือก่อนที่จะถูกลงโทษด้วยข้อหาที่มีความหมาย
กว้างขวาง คือไม่สนองนโยบายของรัฐบาล ประพฤติตนไม่เหมาะสมกับเป็นพนักงาน
ของรัฐ

น.ส.เยาวลักษณ์ เขียววิญญ์ แก้ว กล่าวไว้ "...ก็รู้สึกว่าเขา [ร.ต.อ.เฉลิม
อยู่บำรุง] ไม่พอใจเรา เขารู้สึกว่าเราทำตัวไม่เหมาะสมกับการเป็นพนักงาน
รัฐวิสาหกิจ...ของรัฐมนตรีเฉลิม แม้แต่จะพูดคุยวิพากษ์วิจารณ์การเมือง วิพากษ์
วิจารณ์รัฐบาลกับนักข่าวด้วยกันเอง ก็ยังถูกผู้อำนวยการเรียกไปว่า โดยบอกว่า
รัฐมนตรีบอกมาว่าได้รับรายงาน..."

เช่นเดียวกัน ผู้ปฏิบัติงานด้านข่าวของ อ.ส.ม.ท. จะพิจารณาด้วยตนเอง
ว่าต้องทำอะไรใด หรือเสนอข่าวใด จึงจะปลอดภัย โดยไม่ต้องมีคำสั่งจากนักการเมือง

ทำให้พนักงานกลายเป็นเกราะกำบังให้กับนักรการเมืองไปโดยปริยาย เมื่อมีการโจมตีว่า อ.ส.ม.ท. เสนอแต่ข่าวของรัฐบาลฝ่ายเดียว นักรการเมืองก็จะอ้างได้ว่าไม่เคยมีคำสั่ง เป็นวิจารณ์ของพนักงาน อ.ส.ม.ท. หรือนักรการเมืองบางคนจะแถลงต่อสื่อมวลชนทั่วไปว่าสั่งการให้ อ.ส.ม.ท. เสนอข่าวทุกด้าน ไม่ต้องคำนึงถึงรัฐบาล และให้วางตัวเป็นกลาง แต่ไม่ว่าจะนักรการเมืองจะแถลงหรือพูดอย่างไร ผู้ปฏิบัติงาน อ.ส.ม.ท. จะไม่ยอมทำตามคำสั่งของนักรการเมืองผู้นั้น เพราะคิดเองจากประสบการณ์และการบอกเล่าจากพนักงานรุ่นพี่ว่า ความจริงแล้วจะต้องปฏิบัติงานอย่างไร

นายถาวร นาบุตร กล่าวว่ "...ไม่มีระเบียบหรือคำสั่งเป็นลายลักษณ์อักษร แต่เป็นแนวปฏิบัติที่ถือกันมา เราก็ทำตามที่คนอื่นที่เขายู่ก่อนบอกมา เราก็เรียนรู้ว่าจะต้องเสนอข่าวแบบนี้..."

นอกจากนี้ พนักงาน อ.ส.ม.ท. บางคนยังยินดีที่จะปฏิบัติตามคำสั่งของนักรการเมืองทุกประการ รวมทั้งการประจบเอาใจ เช่นการนำกระเช้าดอกไม้ไปมอบให้นักรการเมืองเป็นการให้กำลังใจ (ดูภาคผนวกหน้า 132)

ทั้งนี้ เพื่อความเจริญก้าวหน้าในหน้าที่การงาน เนื่องจากนักรการเมืองสามารถให้คุณแก่พนักงาน อ.ส.ม.ท. ได้ด้วยการสั่งการต่อผู้อำนวยการ อ.ส.ม.ท. ให้ดำเนินการในเรื่องของบำเหน็จความดีความชอบ หรือการเลื่อนขั้นเลื่อนตำแหน่ง

จากสาเหตุดังกล่าว ทำให้พนักงาน อ.ส.ม.ท. เกือบทั้งหมดพร้อมที่จะปฏิบัติตามคำสั่ง ไม่ว่าคำสั่งนั้นจะเป็นอย่างไร วิธีการสั่งการเป็นอย่างไร หรือได้รับคำสั่งจากใคร เพราะจากประสบการณ์ที่นักรการเมืองใช้อำนาจต่อ อ.ส.ม.ท. มาทุกยุคทุกสมัย ทำให้สามารถใช้วิจารณ์ได้ว่าคำสั่งที่ได้รับนั้นเป็นคำสั่งของนักรการเมืองหรือไม่ แม้แต่การสั่งการทางโทรศัพท์ พนักงาน อ.ส.ม.ท. ยังทราบได้ว่าเป็นคำสั่งที่ต้องปฏิบัติ และไม่ว่าตัวเองจะมีความรู้สึกอย่างไรก็ต้องปฏิบัติ

อย่างไรก็ตาม ในการปฏิบัติตามความต้องการของนักการเมืองนี้ พนักงาน อ.ส.ม.ท. มีความรู้สึกที่แตกต่างกัน คือผู้ที่รู้สึกต่อต้าน ผู้ที่จายอมปฏิบัติ และผู้ที่ยินดีปฏิบัติ

ผู้ที่รู้สึกต่อต้าน - เป็นผู้ที่ยอมรับสภาพแต่ยังคงยึดมั่นในแนวคิดและอุดมการณ์ทางวิชาชีพสื่อสารมวลชน เห็นว่าสภาพที่ตนเองต้องปฏิบัติอยู่เป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้อง พนักงานประเภทนี้มีจำนวนที่น้อยมาก เป็นพนักงานที่มีความคับข้องใจทำงานในลักษณะที่ไม่ค่อยมีความยืดหยุ่น และในการทำงานนั้นจะต้องใช้ความระมัดระวังตัวสูง เพราะมักจะทำตามแนวคิดและอุดมการณ์ของตนเอง จึงตกอยู่ในสายตาของนักการเมืองและผู้รับใช้นักการเมืองที่จะคอยจับผิดอยู่ตลอดเวลา ซึ่งในที่สุดพนักงานประเภทนี้มีแนวโน้มถูกเปลี่ยนงานสูงมาก หรือเป็นผู้ที่ไม่ก้าวหน้าในหน้าที่การงาน ดังตัวอย่าง

น.ส.เยาวลักษณ์ เขียววิญญูแก้ว กล่าวว่า "การเป็นนักข่าวต้องเสนอความเป็นจริง ไม่บิดเบือน ไม่ใช้ความคิดเห็นของตัวเอง ไม่มีผลประโยชน์ส่วนตัว เป็น concept ที่ได้จากการเรียนวิชาชีพ ในขณะที่เดียวกัน จากที่เห็นกรมประชาสัมพันธ์] ทำให้รู้ว่าสื่อมวลชนที่เป็นของรัฐต้องรับใช้รัฐบาล จะเสนอเรื่องที่ค้านรัฐบาลไม่ได้ แต่ในฐานะที่เป็นรัฐวิสาหกิจซึ่งไม่สังกัดเป็นข้าราชการ คงจะเสนอได้บ้าง ซึ่งเมื่อเข้ามาทำงานก็ไม่ได้ผิดจากที่คิด คือเสนอข่าวที่คัดค้านหรือโจมตีรัฐบาลไม่ได้ อาจจะมีเสนอได้บ้างนิดหน่อย แต่ก็ขึ้นกับบางช่วง คือบางช่วงเสนอไม่ได้เลย...เขา [ร.ต.อ.เฉลิม อยู่บำรุง] บอกว่าคุณทำงานในหน่วยงานของรัฐ คุณต้องรู้ตัวเองตั้งแต่เข้ามาทำงานที่นี่แล้วว่าตัวเองเป็นใคร จะเสนอข่าวอะไรได้บ้าง ทำให้รู้สึกอึดอัดใจในการทำงาน เป็นสิ่งที่ขัดต่ออุดมการณ์ที่เราเรียนมา...เคยเข้าไปพูดกับผู้บริหารว่าน่าจะออกข่าวฝ่ายค้านได้บ้าง บางครั้งหยิบข่าวเข้าไปพูดว่าข่าวนี้น่าจะออกได้ แต่เขาไม่ยอม เราก็ต้องยอมรับในข้อจำกัดของเราว่าเป็นหน่วยงานของรัฐ และผู้บริหารต้องการอย่างนั้น...ผู้บริหารก็กลัวว่าจะหลุดจากตำแหน่งจึงต้องพยายามเอาใจนักการเมือง ทำให้นักการเมืองเข้ามามีอำนาจ"

นางดวงใจ มหารักขกะ กล่าวว่า "จากประสบการณ์รู้สึกว่าคุณที่วี ผูกพันกับนักการเมืองมาก การทำงานต่อไปจะต้องพยายามทำให้รัฐมนตรีที่คุมเรา เขามีบทบาท จะมากน้อยอย่างไรก็ต้องให้เห็นว่าเขามีบทบาท และถ้านักข่าวต้องการ ก้าวหน้าก็ต้องรู้จักนักการเมือง ไม่อย่างนั้นจะถูกมองว่าเป็นคนหัวแข็ง ชอบทำงาน ส่วนนโยบาย ก็ต้องทำงานอย่างระมัดระวัง ต้องนึกอยู่เสมอว่าเราทำงานภายใต้ การควบคุมของรัฐ เพราะฉะนั้น นโยบาย คำสั่ง และการกระซิบบอก ต้องถือเป็น เรื่องสำคัญ และเป็นประเพณีที่ต้องจดจำ...เราจะซึมซับเข้าไปเองว่า เราจะต้องชูนโยบายของรัฐบาล...มันจะฝังอยู่ในหัวเราเลยว่า คำพูดในลักษณะที่ ทำให้รัฐบาลเสีย หรือรัฐมนตรีเสีย ใช้ไม่ได้ ข่าวออกไปเราก็แยะด้วย...ทุกคนก็ยอม เพราะอยากได้ตำแหน่ง หรือกลัวตำแหน่งหลุด"

ผู้ที่จ่ายอมปฏิบัติ - จะรู้สึกขัดแย้งในตัวเอง เพราะมีแนวความคิดของ การเป็นนักสื่อสารมวลชนที่ดีเป็นพื้นฐานในการทำงาน แต่ก็ยอมรับสภาพว่าอำนาจของ นักการเมืองเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ และพยายามทำความเข้าใจว่าเป็นเรื่องปกติ ธรรมดา หรือเป็นความจริงเป็นของรัฐบาลหรือนักการเมือง ทำให้ความขัดแย้งในตัวเอง ลดลง การทำงานของพนักงานประเภทนี้จะมีความยืดหยุ่นสูง และไม่เกิดความ คับข้องใจ เพราะได้ทำความเข้าใจในองค์กรแล้ว และคิดว่ากาลเวลาจะค่อย ๆ เปลี่ยนแปลงทุกสิ่งทุกอย่างให้ดีขึ้นเอง พนักงานประเภทนี้จะมีความก้าวหน้า ในหน้าที่การงานไปเรื่อย ๆ

นายถาวร นาคบุตร กล่าวว่า "มีพื้นฐานความรู้ด้านข่าวมาจากมหาวิทยาลัย [วารสารศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์] ประกอบกับเป็นคนต่างจังหวัด จึงมีแนวความคิดจะใช้งานด้านข่าวในการช่วยพัฒนาชนบท ด้วยการให้ความรู้คนชนบท ในสิ่งที่จำเป็นหรือต้องการรู้ และสื่อสารความต้องการจากชนบทกลับเข้ามา เป็นการ สื่อสารแบบ 2 ways แต่เมื่อเข้ามาทำข่าวและได้ศึกษาโครงสร้างการเสนอข่าว ก็ทราบว่าต้องเสนอข่าวของทางราชการ ถ้าเวลาข่าวยังมีว่างอยู่จะเสนอข่าว ที่เราเห็นว่าเป็นประโยชน์แก่ประชาชนก็ได้ แต่สมัยที่ทำข่าวใหม่ ๆ ข่าวที่รี เป็นข่าวราชการเกือบ 100 เปอร์เซ็นต์ ไม่ได้เป็นอย่างที่คิด ไม่มีเวลาให้เราได้

เสนอข่าวอย่างที่คุณคิด... การเสนอข่าวอย่างนี้ไม่มีระเบียบ หรือคำสั่ง เป็นลายลักษณ์อักษร แต่เป็นแนวปฏิบัติที่ยึดถือกันมา เราก็ทำตามที่คนอื่นที่เขายู่ก่อนบอกมา เราก็เรียนรู้ว่าจะต้องเสนอข่าวแบบนี้ จากการที่ถูกบอกว่า ข่าวนั้นเอา ข่าวนี้ไม่เอา... ข่าวนายก [นายกรัฐมนตรี] ตรวจงาน ข่าวรัฐมนตรีตรวจงาน เมื่อก่อนมีมาก ตกข่าวพวกนี้ไม่ได้ เป็นนโยบายของรัฐบาล ใครมาเป็นรัฐบาลก็ต้องใช้สื่อของรัฐบาลเพื่อเผยแพร่ นโยบาย เพื่อให้ประชาชนรู้ว่ารัฐบาลมีนโยบายอย่างไร จะทำอะไร มีผลงานอะไร ซึ่งรัฐบาลเห็นว่า เป็นความจำเป็นในการใช้สื่อของรัฐเพื่อการนี้ เพราะเป็นสื่ออิเล็กทรอนิกส์ซึ่งสามารถเข้าถึงประชาชนได้กว้างไกล และหากรัฐบาลจะหวังพึ่งสื่อเอกชนก็คงไม่ได้... เทียบปี 2507-08 กับปี 2535 อีสระในการทำงานต่างกันมาก เพราะเราได้พัฒนากันมามากแล้ว ปี 2507-08 ข่าวดาราการเมืองประมาณ 90 กว่าเปอร์เซ็นต์ ข่าวจริง ๆ มีไม่ถึง 10 เปอร์เซ็นต์ แต่ปัจจุบันยังอิงอยู่กับข่าวดาราการเมืองที่เปอร์เซ็นต์สูงอยู่ประมาณ 70 เปอร์เซ็นต์ ข่าวจริง ๆ มีประมาณ 30 เปอร์เซ็นต์... เชื่อว่าในอนาคตจะทำข่าวได้เต็มที่ เพราะรัฐบาลเองก็ค่อย ๆ พัฒนากันมา"

ผู้ที่ยินดีปฏิบัติ - พนักงานประเภทนี้ไม่มีแนวคิดหรืออุดมการณ์ของการเป็นนักสื่อสารมวลชนโดยวิชาชีพ เนื่องจากมองไม่เห็นความแตกต่างระหว่างข่าวที่ปรากฏในสื่อมวลชนของรัฐบาลกับสื่อมวลชนของเอกชน และเชื่อว่าสื่อมวลชนไม่มีความเป็นอิสระ ไม่ว่าจะ เป็นสื่อมวลชนประเภทใดและของใคร เพราะเชื่อว่าผู้ใดเป็นเจ้าของสื่อ ผู้นั้นก็เป็นผู้ควบคุมสื่อ ผู้ปฏิบัติงานประเภทนี้จะยอมรับสภาพโดยุษฎี และยินดีปฏิบัติงานตามคำสั่งใด ๆ ด้วยความเต็มใจและเต็มกำลัง เพราะเข้าใจแล้วว่าคำสั่งของผู้ที่มีอำนาจควบคุมสื่อคือสิ่งที่ถูกต้องชอบธรรม บางคนถึงกับยกยขนไปมอบดอกไม้ให้กำลังใจแก่นักการเมืองดังที่ได้กล่าวมาแล้ว พนักงานประเภทนี้มีแนวโน้มที่จะเจริญก้าวหน้าในหน้าที่การงานอย่างรวดเร็ว

นายอนุวัตร ชินพิริยะ หัวหน้าแผนกข่าวภูมิภาค ฝ่ายข่าวโทรทัศน์ กล่าวไว้ว่า "ก่อนเข้าทำงานที่ อ.ส.ม.ท. ทำอยู่ที่หนังสือพิมพ์ THE NATION เกือบ 2 ปี THE NATION เป็นสมาชิกหนังสือข่าวสำนักข่าวไทย เห็นแล้วไม่รู้สึกว่า

ข่าว อ.ส.ม.ท. กับหนังสือพิมพ์จะแตกต่างกัน และเมื่อเข้ามาทำงานแล้วก็ไม่แตกต่างกัน... ก็มีที่ไม่เห็นด้วย แต่โดยหน้าที่เราก็บริเสกไม่ได้ แต่ก็รู้สึกอึดอัดนะ เพราะคิดว่าถ้าเราไม่ทำตามคำสั่ง สิ่งที่จะตามมาอาจจะทำให้เราอึดอัดยิ่งกว่า เราต้องยอมรับว่ามันเป็นคำสั่ง เป็นเรื่องของผู้บังคับบัญชา เรื่องอิสระในการทำอะไรมันไม่เต็มที่ทั้งนั้นไม่ว่าจะเป็นที่รีของไหน แม้แต่หนังสือพิมพ์ที่เป็นของเอกชน ถ้าเราเสนอข่าวกระทบกลุ่มผลประโยชน์ของเจ้าของหนังสือพิมพ์ก็ทำไม่ได้ เหมือนสื่อมวลชนของรัฐ ถ้าตีรัฐบาลแรง ๆ ซึ่ง ๆ หน้าก็ไม่ได้... ถ้าเขาแรงมาเราก็ต้องปรับตัว เขาสั่งให้ทำอะไรเราก็ทำ ก็แค่นั้นเอง"

ตัวอย่างดังกล่าวจะเห็นได้ว่าผู้ปฏิบัติงาน อ.ส.ม.ท. เอง ทั้งผู้ที่รู้สึกต่อต้าน ผู้ที่จายอมปฏิบัติ และผู้ที่ยินดีปฏิบัติ ต่างก็ยอมรับในอำนาจของนักการเมืองต่อการเสนอข่าวอยู่แล้ว ถึงแม้ว่านักการเมืองจะไม่ใช้อำนาจสั่งการพนักงาน อ.ส.ม.ท. ก็รู้อยู่แล้วว่าจะต้องทำอะไร อย่างไร

อย่างไรก็ตาม การเสนอข่าวของ อ.ส.ม.ท. ภายใต้อำนาจสำนักในอำนาจของนักการเมืองดังกล่าวก็ยังไม่เป็นที่พอใจของนักการเมืองหลายคน จึงมีการใช้อำนาจต่อการเสนอข่าวของ อ.ส.ม.ท. เกิดขึ้นอยู่เสมอ

การใช้อำนาจของนักการเมือง : ลักษณะและวิธีการ

การใช้อำนาจของนักการเมืองมีจุดเริ่มต้นจากอำนาจที่มีอยู่ตามกฎหมายก่อน คือพระราชกฤษฎีกาจัดตั้ง อ.ส.ม.ท. พ.ศ. 2520 ที่กำหนดให้ อ.ส.ม.ท. อยู่ภายใต้อำนาจของนักการเมือง เพื่อที่จะใช้ อ.ส.ม.ท. สนองตอบนโยบายของรัฐบาลด้วยความสะดวก คล่องตัว และมีประสิทธิภาพ ดังวัตถุประสงค์ของผู้ก่อตั้ง อ.ส.ม.ท. คือ นายดุสิต ศิริวรรณ ที่กล่าวว่า "ในฐานะที่เป็นรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรีคนเดียวที่ทำหน้าที่โฆษกรัฐบาล จึงดูแลการประชาสัมพันธ์ของรัฐ เห็นว่าบริษัทไทยเทรทส์ จำกัด เป็นบริษัทจำกัดที่หน่วยงานของรัฐถือหุ้น

แต่ไม่ได้เป็นรัฐวิสาหกิจที่ถูกต้องตามกฎหมาย กิจการของบริษัทไทยโทรทัศน์ จำกัด จะไม่สนองนโยบายของรัฐบาล ในการที่จะให้รัฐบาลมีองค์กรที่ทำหน้าที่ให้บริการ สื่อสารมวลชนประเภทวิทยุและโทรทัศน์อย่างถูกต้องสมบูรณ์ได้ จึงเสนอนายกรัฐมนตรี [นายธานินทร์ กรัยวิเชียร] ว่า ควรปรับปรุงองค์กรของรัฐองค์กรนี้ให้สามารถ ดำเนินกิจการในลักษณะที่เป็นสากลได้... สำหรับกรมประชาสัมพันธ์ มีข้อจำกัด หลายประการ ไม่สามารถทำหน้าที่สื่อสารมวลชนของรัฐได้อย่างรวดเร็ว ฉับไว และมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะในข้อจำกัดของระบบราชการ แต่รัฐวิสาหกิจจะมีสิทธิ ดำเนินการโดยถูกต้องตามกฎหมายที่ให้ดำเนินการด้านนี้ มีความคล่องตัว ทำหน้าที่ ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากกว่า สามารถสนองตอบนโยบายของรัฐบาลได้มากกว่า"

นอกจากวัตถุประสงค์ของนักการเมืองในอันที่จะใช้ อ.ส.ม.ท. สอนองตอบนโยบายของรัฐบาลแล้ว พระราชกฤษฎีกาจัดตั้ง อ.ส.ม.ท. พ.ศ. 2520 ยังเปิดทางสะดวกให้นักการเมืองใช้อำนาจได้อย่างเต็มที่ โดยมีจุดเริ่มต้นที่สำคัญคือการที่นักการเมืองเป็นประธานคณะกรรมการ อ.ส.ม.ท. ซึ่งทำให้ อ.ส.ม.ท. อยู่ใต้ อำนาจของนักการเมืองดังที่กล่าวแล้วในเรื่องที่มาของอำนาจนักการเมืองต่อ อ.ส.ม.ท. ซึ่งจากจุดเริ่มต้นนี้เอง ทำให้นักการเมืองสามารถสั่งการ อ.ส.ม.ท. ได้ทุกอย่าง ทั้งการสั่งการตามระบบและการสั่งการนอกระบบ

การใช้อำนาจโดยการสั่งการตามระบบ

เป็นการสั่งการเป็นขั้นตอนตามกฎหมายและระเบียบ ทั้งที่เป็น ลายลักษณ์อักษรและไม่เป็นลายลักษณ์อักษร คือจากรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี ที่เป็นประธานคณะกรรมการ อ.ส.ม.ท. ซึ่งรับนโยบายหรือคำสั่งจากนายกรัฐมนตรี หรือคณะรัฐมนตรี ผ่านไปยังคณะกรรมการ อ.ส.ม.ท. เพื่อสั่งการไปยังผู้อำนวยการ อ.ส.ม.ท. ให้เกิดการปฏิบัติ

คำอธิบายของ นายดุสิต ศิริวรรณ "ผมมอบนโยบายให้กรรมการ อ.ส.ม.ท. และผู้อำนวยการ อ.ส.ม.ท. ไปดำเนินการ และมีการติดตามผลโดยตั้งคณะอนุกรรมการ ชุดต่าง ๆ ...เป็นการสั่งการผ่านบอร์ด [คณะกรรมการ อ.ส.ม.ท.] และจากบอร์ด ไปสู่ผู้อำนวยการ อ.ส.ม.ท."

ดร.สมศักดิ์ ชูโต กล่าวว่า "รัฐมนตรีก็ไม่มีหน้าที่อะไร เพียงแต่เป็น ประธานคณะกรรมการ อ.ส.ม.ท. เข้าประชุม อ.ส.ม.ท. จะทำอะไรก็เสนอ ให้พิจารณา"

อย่างไรก็ตาม การสั่งการในระบบอาจมีการลัดขั้นตอนบ้าง โดยเฉพาะ การสั่งการโดยไม่ผ่านคณะกรรมการ อ.ส.ม.ท. ซึ่งปกติประชุมเดือนละ 1 ครั้ง เพื่อความสะดวก รวดเร็ว ทันต่อสถานการณ์ บางครั้งจึงมีการสั่งการตรงจาก นักการเมืองถึงผู้อำนวยการ อ.ส.ม.ท.

นายถาวร นาคบุตร กล่าวว่า "นายกรัฐมนตรีจะมอบนโยบายให้รัฐมนตรี ประจำสำนักนายกรัฐมนตรีที่เป็นประธานคณะกรรมการ อ.ส.ม.ท. และรัฐมนตรี ประจำสำนักนายกรัฐมนตรีจะสั่งการมายังผู้อำนวยการ อ.ส.ม.ท. แล้วผู้อำนวยการ อ.ส.ม.ท. สั่งการมาให้ฝ่ายข่าว บางครั้งเป็นลายลักษณ์อักษร บางครั้งด้วยวาจา... รัฐบาลจะใช้ที่วือย่างใดเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของรัฐบาล ซึ่งเราไม่รู้ว่ารัฐบาล มีวัตถุประสงค์อะไร"

น.ส.เยาวลักษณ์ เชิญขวัญแก้ว กล่าวว่า "รัฐมนตรีสั่งมาทาง ผอ.ใหญ่ [ผู้อำนวยการ อ.ส.ม.ท.] แล้วสั่งต่อ ๆ ลงมา"

การใช้อำนาจโดยการสั่งการนอกระบบ

เป็นการสั่งการโดยอำนาจของนักการเมืองที่มีต่อ อ.ส.ม.ท. อย่างถูกต้องตามกฎหมาย (พระราชกฤษฎีกาจัดตั้ง อ.ส.ม.ท. พ.ศ. 2520) ในฐานะประธานคณะกรรมการ อ.ส.ม.ท. ซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาสูงสุดของ อ.ส.ม.ท. ย่อมสามารถสั่งการผู้ใต้บังคับบัญชาได้ และโดยอำนาจที่พนักงาน อ.ส.ม.ท. ยอมรับ ซึ่งการสั่งการในลักษณะนี้เป็นการสั่งการที่ไม่เป็นขั้นตอน ไม่เป็นลายลักษณ์อักษร ทั้งนี้เพื่อความรวดเร็วและเพื่อความปลอดภัยของตัว นักการเมือง เนื่องจากคำสั่งเหล่านี้ย่อมไม่สามารถปรากฏเป็นหลักฐานในกรณี ที่ข่าวนั้นเป็นข่าวโจมตีผู้อื่นให้ได้รับความเสียหายหรือเกิดความเสียหายเปรียบ ทางการเมือง หรือเป็นข่าวที่ยกยอตัวนักการเมืองเองและพรรคพวกเพื่อให้เกิดความได้เปรียบทางการเมือง ดังนั้นนักการเมืองจึงสามารถสั่งการได้ตามใจชอบ

นอกจากนี้ จากการที่รัฐบาลมีความเป็นเอกภาพจึงส่งผลให้นักการเมืองฝ่ายรัฐบาลทั้งหมดใช้อำนาจต่อการเสนอข่าวของ อ.ส.ม.ท. ได้ด้วย แม้ไม่ใช่เป็นอำนาจตามกฎหมาย แต่โดยอาศัยอำนาจที่พนักงาน อ.ส.ม.ท. ยอมรับต่อนักการเมือง นั่นคือ รัฐมนตรีกระทรวงต่าง ๆ รวมถึง นายกรัฐมนตรี เลขานุการนายกรัฐมนตรี รองเลขานุการนายกรัฐมนตรี เลขานุการรัฐมนตรี คนสนิทของรัฐมนตรีทุกกระทรวง โฆษกประจำสำนัก นายกรัฐมนตรี ตลอดจนเจ้าหน้าที่กองงานโฆษก ทำเนียบรัฐบาล สามารถสั่งงานข่าวของ อ.ส.ม.ท. ได้ เพราะพนักงาน อ.ส.ม.ท. เกรงว่า ถ้านักการเมืองหรือเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับนักการเมืองสั่งแล้วไม่ทำ ก็จะถูก รายงานให้รัฐมนตรีที่เป็นประธานกรรมการ อ.ส.ม.ท. ทราบ และภัยก็จะ มาถึงตนเองได้ในข้อหาที่กว้างขวาง คือไม่สนองนโยบายของรัฐบาล ดังที่ได้ กล่าวมาแล้วในหัวข้ออำนาจโดยกฎหมาย กรณี นางดวงใจ มหาทักษะ ที่ถูกตั้งกรรมการสอบสวนถึงกับจะให้ปลดออกเมื่อปี 2519 และกรณี น.ส.เยาวลักษณ์ เขียววิญแก้ว ที่ถูกคำสั่งย้ายเมื่อปี 2533

การใช้อำนาจของนักรการเมืองในลักษณะนี้จึงแบ่งวิธีการออกได้เป็น
2 วิธีการใหญ่ ๆ คือการให้คุณ และการให้โทษ แก่พนักงาน อ.ส.ม.ท.

วิธีการให้คุณ - นักรการเมืองจะให้ความสนิทสนมเป็นพิเศษแก่พนักงาน
อ.ส.ม.ท. ผู้แสดงตัวว่ายินดีรับใช้สนองนโยบาย เช่น การทักทายด้วยวาจา
และกริยาที่แสดงความสนิทสนมต่อหน้าพนักงานคนอื่น หรือการสั่งงานด้วยวาจา
ต่อหน้าพนักงานคนอื่น ทำให้พนักงานผู้นั้นรู้สึกภาคภูมิใจว่าตนเองมีความสำคัญ
กว่าคนอื่น และรู้สึกว่าเป็นหนทางที่จะประสบความสำเร็จในตำแหน่งหน้าที่การงาน
จึงทุ่มเทตนเองเพื่อสร้างความพอใจให้นักรการเมืองอย่างเต็มที่ ในขณะที่เดียวกัน
การกระทำของนักรการเมืองเช่นนี้ยังทำให้พนักงานคนอื่น ๆ มีความกลัวเกรง
พนักงานผู้นั้นในฐานะที่เป็นคนสนิทกับนักรการเมือง สามารถที่จะพูดจากับนักรการเมือง
เพื่อให้คุณให้โทษผู้ใดก็ได้ ดังนั้น ไม่ว่าพนักงานผู้นั้นจะบอกอะไรทุกคนจะรีบทำตาม
เพราะเชื่อว่าเป็นคำสั่งของนักรการเมือง รวมทั้งผู้บังคับบัญชาบางคนที่ต้องการ
แสดงตัวว่ายินดีรับใช้สนองนโยบายของนักรการเมือง เพื่อความก้าวหน้าในตำแหน่ง
หน้าที่ของตนเอง ก็ต้องเอาใจผู้บังคับบัญชาผู้นั้นเพื่อให้เป็นสะพานก้าวไปถึง
ตัวนักรการเมือง ซึ่งวิธีการเอาใจผู้บังคับบัญชานั้นรวมถึงการเลื่อนชั้น
เลื่อนตำแหน่งให้เอง หรือเลื่อนชั้นเลื่อนตำแหน่งให้ตามที่นักรการเมืองเอ่ยปากขอ
โดยไม่พิจารณาถึงคุณสมบัติตามระเบียบการบริหารที่ดี

ผลที่เกิดขึ้นคือนักรการเมืองจะได้ตัวแทนที่ซื่อสัตย์เป็นผู้รับคำสั่งตรง
ไปดำเนินการ และเป็นผู้คอยสอดส่องดูแลและรายงานความเคลื่อนไหวของพนักงาน
อ.ส.ม.ท. ให้ทราบ นอกจากนี้ นักรการเมืองบางคนยังสั่งให้ตัวแทนที่ซื่อสัตย์นี้
ใช้ความเป็นนักข่าวคอยติดตามความเคลื่อนไหวของนักรการเมืองฝ่ายค้านและรายงาน
ให้นักรการเมืองทราบด้วย แต่ในขณะที่เดียวกันก็ทำให้อุดมการณ์ในการทำงาน
จรรยาบรรณวิชาชีพสื่อมวลชน และระบบการบริหารหรือสั่งการของ อ.ส.ม.ท.
ต้องเสียหายไป

ตั้งคำกล่าวของ นางดวงใจ มหารักขกะ ที่ว่า "...นักการเมือง
ใช้อำนาจด้วยการใช้ตำแหน่ง เข้าส่อพนักงาน เพื่อให้รับใช้สนองนโยบาย
โดยจะแสดงให้เห็นพนักงานทั่ว ๆ ไปทราบว่ามีคุณสมบัติสนม... ยิ่งในสมัยรัฐมนตรีเฉลิม
[ร.ต.อ.เฉลิม อยู่บำรุง] การเมืองเข้ามามีบทบาทสูง เข้ามาหาเสียงกับคนนั้นคนนี้
[พนักงาน อ.ส.ม.ท.] มีตำแหน่งให้เป็นรางวัล การพิจารณาคนไม่ต้องถือหลักเกณฑ์
ทำให้ทุกคนมีความหวังที่จะก้าวเข้าสู่ตำแหน่ง เป็นการให้ตำแหน่งเข้าส่อ
เรียกนักข่าวไปพูดว่าต้องการอย่างนั้นอย่างนี้ ถ้าทำได้จะให้ตำแหน่ง จะทำอะไร
ก็จะเรียกคนนี้ แล้วคนนี้ก็กลายเป็นตัวแทนคอยสั่งคนอื่นว่ารัฐมนตรี
จะเอาอย่างนั้นอย่างนี้ หรือข่าวที่ผมตามมาต้องออกอากาศ ตัดทอนไม่ได้
ไม่อย่างนั้นจะฟ้องรัฐมนตรี... คนพวกนั้นก็ตำแหน่งหมดโดยที่บางคน
เขียนข่าวไม่เป็นก็มี..."

วิธีการให้โทษ - หากพนักงาน อ.ส.ม.ท. คนใดไม่ปฏิบัติตามคำสั่ง
ของนักการเมืองแล้ว พนักงานผู้นั้นต้องถูกลงโทษไม่ว่าทางใดก็ทางหนึ่ง อย่างน้อยที่สุด
ก็คือการตกเดือน การไม่ก้าวหน้าในเรื่องของขึ้นเงินเดือนและหน้าที่การงาน
(บอช) ไปจนถึงการถูกย้ายออกจากตำแหน่งหน้าที่ ด้วยเหตุผลที่ว่า
ผู้บังคับบัญชาสามารถสั่งย้ายได้เพื่อความเหมาะสม ทั้งนี้เพื่อให้พนักงานผู้นั้น
เกิดความเบื่อหน่ายและลาออกไปเอง เช่นกรณีของ น.ส.เยาวลักษณ์ เขียววิญแก้ว
ที่ถูกโยกย้ายออกจากตำแหน่งหัวหน้าแผนกข่าวการเมือง ฝ่ายหนังสือข่าวฯ
และได้ลาออกไปในที่สุด

นายถาวร นาคบุตร กล่าวที่ "ไม่เป็นลายลักษณ์อักษร ทราบได้จาก
การบอกให้ทำข่าว หรือเสนอข่าวนั้นข่าวนี้ โดยทำเนียบรัฐบาลแจ้งมา หรือจาก
กองงานโฆษก จากรัฐมนตรีกระทรวงต่าง ๆ...คนที่มีบทบาทกับข่าวจริง ๆ คิดว่า
น่าจะเป็นนายกรัฐมนตรีที่ชี้แนะทางการใช้ข่าว อ.ส.ม.ท. มายังรัฐมนตรี
[รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรีที่เป็นประธานคณะกรรมการ อ.ส.ม.ท.]

ซึ่งเราไม่รู้ว่ามีรัฐมนตรีรับคำสั่งนายกรัฐมนตรีมาอย่างไร และถึงแม้จะเป็นการใช้อ.ส.ม.ท. โจมตีฝ่ายค้านหรือใครก็ตาม เมื่อเสนอไปแล้วรัฐบาลไม่ได้หวั่นวิตกมา ก็แสดงว่าเรากระทำสอดคล้องกับแผนของรัฐบาล... รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี จะสั่งการมายังผู้อำนวยการ อ.ส.ม.ท. หรือสั่งตรงมาที่ฝ่ายข่าว หรือเรียกเจ้าหน้าที่ฝ่ายข่าวไปรับนโยบาย หรือสั่งมาทางกองงานโฆษณา สั่งได้ทั้งนั้น บางครั้งเป็นลายลักษณ์อักษร บางครั้งด้วยวาจาให้ไปทำข่าวนั้นข่าวนี้ แล้วแต่เขาจะสะดวก แต่กรณีที่สั่งตรงมายังฝ่ายข่าว ไม่ว่าจะด้วยวิธีใดเราก็ต้องรายงานให้ผู้อำนวยการ อ.ส.ม.ท. ทราบอีกทีหนึ่ง... เมื่อสั่งมาแล้ว เราก็ส่งนักข่าวไปทำ... ไม่ทำไม่ได้เพราะเป็นคำสั่ง และคนสั่งก็มีการติดตามผล คือเขาจะดูที่วีว่าเราออกข่าวตรงตามที่สั่งหรือไม่ ถ้าออกไปแต่ยังไม่ตรง เขาก็จะสั่งให้ทำใหม่... คำสั่งแบบนี้ จะเจอเป็นช่วง ๆ ถ้ารัฐบาลต้องการแสดงผลงานมาก ก็ใช้มาก"

นางดวงใจ มหารักขกะ กล่าวว่า "ผู้ใหญ่ คือหัวหน้าฝ่ายจะบอกว่าทำข่าวนี้ละ สัมภาษณ์รัฐมนตรีคนไหนมาก ๆ นะ รัฐมนตรีเขาบอกมานะว่าต้องการให้ข่าวเรื่องนี้ออกมาเยอะ ๆ หรือว่ารัฐบาลถูกโจมตีเรื่องนี้มากให้ออกข่าวที่แจ่มมาก ๆ บางครั้ง ผอ.ใหญ่ [ผู้อำนวยการ อ.ส.ม.ท.] จะสั่งหัวหน้าฝ่าย บอกคำถามให้เราถามนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีเลย เท่ากับเราเป็นนักข่าวหน้าม้า และเราก็ต้องเก็บคำสั่งเป็นความลับ และเมื่อไปพบนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรี เขาก็จะทักเราว่าก่อนมาทำข่าวนี้ได้พบผู้อำนวยการหรือหัวหน้าฝ่ายแล้วใช่ไหม เป็นการย้ำให้แน่ใจว่าเราเป็นหน้าม้าตัวจริง... รัฐมนตรีสั่งมาทางผู้อำนวยการ บางทีกองงานโฆษกก็แจ้งมาทางหัวหน้าฝ่าย อย่างสมัยรัฐมนตรีคุณสุชาติ [นายสุชาติ ศิริวรรณ] เขาจะไปไหนต้องมีช่อง 9 ทุกครั้ง ช่องอื่นไม่จัดทำให้ไป เพราะเขาต้องการให้ข่าวทุกช่องออกมาอย่างที่ต้องการ ซึ่งช่อง 9 เขาสามารถส่งได้ก็ให้ช่อง 9 ไปช่องเดียว แล้วให้ช่องอื่นตีบข่าวไป ไม่ต้องส่งหลายช่อง หรือต้องคอยตรวจดูหลายช่องว่าทำข่าวให้ถูกใจหรือเปล่า... นอกจากนี้ รัฐมนตรีคุณสุชาติ ยังส่งนักข่าวที่ไปทำข่าวด้วยว่าต้องการอย่างนั้นอย่างนี้ ให้ทำอย่างนั้นอย่างนี้ บางครั้งก็สั่งที่เล่นที่จริงว่าคราวที่แล้วมีภาพเขาน้อยเดี๋ยวคนจะไม่เห็นว่ารัฐมนตรีทำงาน บางคนก็พูดประชดว่าให้ถ่ายภาพเขาน้อย ๆ ถ้าเราไม่รู้เราก็เสนอภาพเขาน้อย ก็เป็นเรื่อง หัวหน้าฝ่าย

จะมาบอกเราว่ารัฐมนตรีบ่นมา หรือเลขารัฐมนตรีบ่นมานะ... ไม่ได้เป็นระเบียบหรือ
 ลายลักษณ์อักษรว่าจะต้องทำยังไง แต่เราจะได้ยินได้ฟังว่ารัฐมนตรีคนนั้นคนนี้
 จะไปเรื่องนั้นเรื่องนี้...ทุกอย่างจะสั่งเป็นคำพูดผ่านหัวหน้าฝ่าย...และถ้าใครไม่
 เชื่อขึ้นทาบไป จะมีโทรศัพท์มาทันที หรือมีคำตำหนิจากหัวหน้าฝ่าย หรือ ผอ.ใหญ่
 จะถามว่าทำไมไม่มีข่าวนี้ หรือทำไมข่าวสั้น ดังนั้นคนที่ทางไกลนักรการเมือง
 หรือถูกมองว่าหัวแข็ง จึงมีโอกาสหลุดจากตำแหน่งสูงมาก...ข่าวที่มีคำสั่งแบบนี้
 ผอ.ใหญ่ หรือบางทีตัวรัฐมนตรีเองจะมาดูการตัดต่อข่าวก่อนออกอากาศ...
 การเมืองเข้ามามีบทบาทสูง ทำให้ผู้สื่อข่าวเข้าหาใกล้ชิดรัฐมนตรีได้ง่าย
 เพราะรัฐมนตรีต้องการมีบทบาท ต้องการเข้ามาสั่งการเอง ต้องการใช้นักข่าวเป็น
 เครื่องมือทางการเมืองเพื่อตัวเองและพรรคการเมืองของตนเอง โดยมี ผอ.ใหญ่
 คอยสั่งการ คอยกำกับเอง เพราะฉะนั้นคนที่ไม่ค่อยทำตามคำสั่งจะถูกมองไม่ค่อยดี
 รัฐมนตรีเคยพูดผ่านคนสนิทของเขามาบอกเราว่า ทางงานดีนะ แต่อาจจะแก่ง
 งานสายวิชาชีพของเขา...วิธีการอย่างนั้นมันก็ถูกต้อง เพราะมันได้ผล
 ทำให้เขามีคนที่ทำงานรับใช้เขาโดยตรง ชนิดมองตากันก็รู้ว่าต้องการอะไร...
 การสั่งย้ายที่มีต้นเหตุจากรัฐมนตรีกระทรวงอื่นยังทำกันได้ เพราะเขาพูดกันได้
 หรือบางทีพูดกันไม่ได้ก็พูดกับนายกรัฐมนตรี ให้นายกรัฐมนตรีพูดกับรัฐมนตรี
 กระทรวงนั้นอีกที เพราะฉะนั้น รัฐมนตรีมีอำนาจอยู่แล้ว...สมัยรัฐมนตรีเฉลิม
 ยุ่งที่สุด และทำระบบเสีย ทำเหมือน อ.ส.ม.ท. เป็นบริษัทของเขา
 เขาจะทำอย่างไรได้หมดทุกอย่าง รองลงมาก็คือรัฐมนตรีดุสิต แต่รัฐมนตรีดุสิต
 ไม่ได้ทำให้เสียระบบ เขาู้จู้ในลักษณะสั่งให้ทำข่าวนั้นข่าวนั้นตามที่เขาต้องการ
 ไม่ได้เข้ามาสั่งย้ายหรือให้ตำแหน่งพนักงาน แต่รัฐมนตรีเฉลิม ทำเหมือนเป็น
 เจ้าของ อ.ส.ม.ท. เสียเอง ไม่คำนึงถึงระบบ เขาต้องการใช้ อ.ส.ม.ท.
 เพื่อประโยชน์ของเขาสูงมาก รองจากรัฐมนตรีดุสิต ก็รัฐมนตรีชาญ
 [ร.ต.ท.ชาญ มุทธธรรม] คือในลักษณะให้ทำข่าวอะไร ข่าวดูคน วนแ่งไหน
 แต่ไม่เข้ามายุ่งเรื่องคน รัฐมนตรีชาญ กับรัฐมนตรีดุสิต ไม่เข้ามาวุ่นวายกับ
 เด็ก ๆ ไม่ย้ายใคร หรือแต่งตั้งใคร มีแต่เอาเด็กเข้ามาทำงาน

น.ส.เยาวลักษณ์ เชิญขวัญแก้ว กล่าวว่า "นักการเมืองบางคนไม่ได้
 คมนโยบายอย่างเด็ดขาด แต่พยายามล้วงลูกสีก ส่งงานถึงระดับผู้ปฏิบัติงานโดยตรง
 มีการสั่งย้ายนักข่าว ทำให้ระบบบังคับบัญชาเสีย แทนที่นักข่าวจะฟังคำสั่ง
 หัวหน้าข่าว ก็ไปฟังคำสั่งนักการเมืองแทน เพื่อให้เสนอข่าวของนักการเมือง
 คนนั้นมาก ๆ ข่าวคนที่เขาไม่ชอบก็ไม่ให้เสนอ...คำสั่งห้ามหรือให้เสนอข่าว
 จะไม่เป็นลายลักษณ์อักษร แต่ระดับผู้อำนวยการจะเรียกหัวหน้าข่าวไปบอก
 และถ้าสงสัยข่าวใดให้ถามก่อน...จริง ๆ แล้วผู้บริหารระดับต่อ ๆ จากเรา
 ไม่ได้เป็นปัญหาในการเสนอข่าว เป็นเพียงตัวกลางที่บอกเราว่ารัฐมนตรีมีคำสั่งมา
 ถ้ารัฐมนตรีไม่สั่งเขาไม่เข้ามาอยู่...โดยปกติรัฐมนตรีไม่ได้เข้ามาใกล้ชิดกับข่าว
 เขาไม่ค่อยมาอยู่ในรายละเอียดของข่าว แต่มี 2 คนที่เข้ามาอยู่คือรัฐมนตรีชาต
 กับรัฐมนตรีเฉลิม กับคนอื่นเราไม่รู้สึกว่ามากระทบกับเรา เราไม่รู้สึกว่าใกล้ชิด
 กับรัฐมนตรี แต่ทางด้านข่าวที่เราไม่รู้...รัฐมนตรีชาต มาในลักษณะเรียกไป
 ทำข่าวนั้นข่าวนี้ โดยให้เจ้าหน้าที่ของทำเนียบมาบอก เช่น รัฐมนตรีจะไปตรวจงาน
 หรือจะไปไหน เป็นข่าวที่โปรโมทตัวเองและรัฐบาล แต่จะเน้นเฉพาะตัวเอง
 กับนายกรัฐมนตรีในลักษณะโชว์ผลงาน โชว์ว่าทำงาน ต่างกับรัฐมนตรีเฉลิม
 ตรงที่ตัวเขาเข้ามาอยู่น้อยกว่า"

นายอนุวัตร ชินพิริยะ กล่าวว่า "ที่ผ่านมาไม่ค่อยมีคำสั่งมาทำอะไร
 ยกเว้นบางช่วงที่สถานการณ์ค่อนข้างรุนแรงก็จะมีคำสั่งจากผู้ใหญ่ให้เพล่า ๆ ข่าว
 บางด้านลงบ้าง ที่ชัดเจนคือกรณีความขัดแย้งระหว่างรัฐบาลกับผู้นำทหาร
 รัฐบาลพยายามใช้ อ.ส.ม.ท. back up [สนับสนุน] รัฐบาล [ดูภาคผนวกหน้า
 133-142] หรือบางครั้งก็สั่งไม่ให้เสนอเพื่อไม่ให้ความขัดแย้งขยายออกไป...
 แต่ก็ไม่ได้ถึงกับคุมกันตลอดเวลา ขึ้นอยู่กับสถานการณ์ บางช่วงก็คุมแจ แต่สถานการณ์
 อย่างนั้นก็ได้มีบ่อยนัก บางครั้งสั่งให้ออกข่าวโจมตีให้เต็มที่เพื่อตอบโต้
 ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดก็มี บางครั้งสั่งให้ออกแต่ข่าวของรัฐบาลเท่านั้นก็มี แล้วแต่ยุค
 คำสั่งก็มาจากปากผู้บังคับบัญชา แต่บางครั้งก็เป็นลายลักษณ์อักษรจากผู้บังคับบัญชา
 ระดับสูงมาให้อ่าน...การสั่งงานมีหลายแบบ ผู้บังคับบัญชาสั่งด้วยวาจาก็มี
 บางทีเพื่อนร่วมงานก็บอกว่ามีผู้ใหญ่จากทำเนียบ หรือทางทหารโทร. มาสั่งก็มี

ให้จัดทีมข่าวไปทำข่าวนั้นข่าวนี้ ก็มีทั้งนั้น หรือบางที นักการเมืองก็เรียก
 นักข่าวโดยตรง รัฐมนตรีเฉลิม ก็เรียก รัฐมนตรีชาญ รัฐมนตรีอรุณ
 [นายอรุณ ภาณุพงศ์ รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี และประธานคณะกรรมการ
 อ.ส.ม.ท. ระหว่างเดือนกรกฎาคม 2530 ถึงเดือนสิงหาคม 2531]...นอกจาก
 รัฐมนตรีที่คุม อ.ส.ม.ท. จะส่งงานแล้ว ก็มีรัฐมนตรีจากกระทรวงอื่น ๆ ถ้ามีผลงาน
 จะให้เผยแพร่ หรือถูกโจมตีแล้วต้องการชี้แจงตอบโต้ก็เรียกไปทำข่าว
 บางครั้งผู้บังคับบัญชาที่สั่งให้ไปทำข่าวพรรคการเมืองตอบโต้กับใครต่อใคร
 บางครั้งข่าวที่ไปทำผู้บังคับบัญชาสั่งห้ามออกอากาศ แต่สั่งให้ตีบทหลาย ๆ ม้วนก็มี
 ไม่ทราบเอาไปทำอะไร "

กล่าวโดยสรุปคือ คำสั่งของนักการเมืองจะมีหลายรูปแบบ ทั้งคำสั่ง
 ที่เป็นวาจา เป็นลายลักษณ์อักษร ทั้งจากตัวนักการเมืองเอง จากนายกรัฐมนตรี
 รัฐมนตรีในคณะรัฐบาล เจ้าหน้าที่ในทำเนียบรัฐบาล รวมถึงคำสั่งที่ผ่านเลขาธิการ
 รัฐมนตรี คนสนิทนักการเมือง และตัวแทนนักการเมืองที่เป็นพนักงาน อ.ส.ม.ท.

ดังนั้น จากการที่รัฐบาลเป็นเจ้าของ อ.ส.ม.ท. รัฐบาลจึงใช้อำนาจสั่งการให้ อ.ส.ม.ท. ดำเนินกิจการเพื่อผลประโยชน์ของรัฐบาลในด้าน
 การครอบงำทางอุดมการณ์เพื่อความเป็นผู้นำทางการเมือง ซึ่งการใช้อำนาจของ
 รัฐบาลนั้นมีที่มาของอำนาจ 2 ประการคือ

1. การออกกฎหมายเพื่อให้รัฐบาลมีอำนาจในการควบคุมสั่งการ
 อ.ส.ม.ท. โดยตรง ด้วยการตราพระราชกฤษฎีกาจัดตั้ง อ.ส.ม.ท. พ.ศ. 2520
 ให้รัฐมนตรีที่ได้รับมอบหมายจากนายกรัฐมนตรีให้ควบคุมดูแล อ.ส.ม.ท. เป็น
 ประธาน อ.ส.ม.ท. ทำให้รัฐมนตรีมีอำนาจในการเสนอแต่งตั้งกรรมการบริหาร
 และผู้อำนวยการ อ.ส.ม.ท.

2. อำนาจที่ได้จากการยอมรับของพนักงาน เป็นอำนาจที่รัฐบาลได้
 มาเองจากพนักงานที่ต้องการปฏิบัติตนให้เป็นที่ยอมรับและพอใจของนักการเมือง

เพื่อความดีความชอบและความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่การงาน หรือเพื่อไม่ให้
 นักการเมืองเกิดความขุ่นเคืองใจ

ในการปฏิบัติตามอำนาจของนักการเมืองนี้ สามารถแบ่งผู้ปฏิบัติงาน
 ออกได้เป็น 3 กลุ่มคือ กลุ่มที่รู้สึกต่อต้าน กลุ่มที่จ่ายอมปฏิบัติ และกลุ่มที่
 ยินดีปฏิบัติ อย่างไรก็ตาม การปฏิบัติงานของพนักงาน อ.ส.ม.ท. โดยรวมแล้ว
 ก็ยังไม่เป็นที่พอใจของนักการเมือง จึงมีการใช้อำนาจเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์
 ซึ่งแบ่งออกได้เป็น 2 ลักษณะคือ

1. การใช้อำนาจโดยการสั่งการตามระบบ เป็นการใช้อำนาจ
 ตามกฎหมายโดยการสั่งการตามขั้นตอน ตามสายงาน

2. การใช้อำนาจโดยการสั่งการนอกระบบ เป็นการใช้อำนาจ
 ทั้งตามกฎหมายและอำนาจที่พนักงานมอบให้ผสมผสานกัน การสั่งการในลักษณะนี้
 จะไม่เป็นขั้นตอน ไม่เป็นลายลักษณ์อักษร และเป็นการใช้อำนาจที่กว้างขวาง
 ของรัฐบาล กล่าวคือ บุคคลสำคัญในคณะรัฐบาลสามารถสั่งการ อ.ส.ม.ท. ได้
 ซึ่งการสั่งการในลักษณะนี้มีวิธีการหลัก 2 ประการคือ

2.1 การให้คุณแก่พนักงาน อ.ส.ม.ท. ผู้แสดงตัวว่ายินดี
 รับใช้นักการเมือง

2.2 วิธีการให้โทษ มีตั้งแต่การตักเตือนไปจนถึงการสั่งย้าย
 ตำแหน่งหน้าที่

การใช้อำนาจของนักการเมืองต่อการเสนอข่าวของ อ.ส.ม.ท.
 ดังกล่าวนี้อาจก่อให้เกิดผลกระทบและความขัดแย้งขึ้นในฝ่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง
 และมีระดับความรุนแรงของความขัดแย้งที่ต่างกันไป